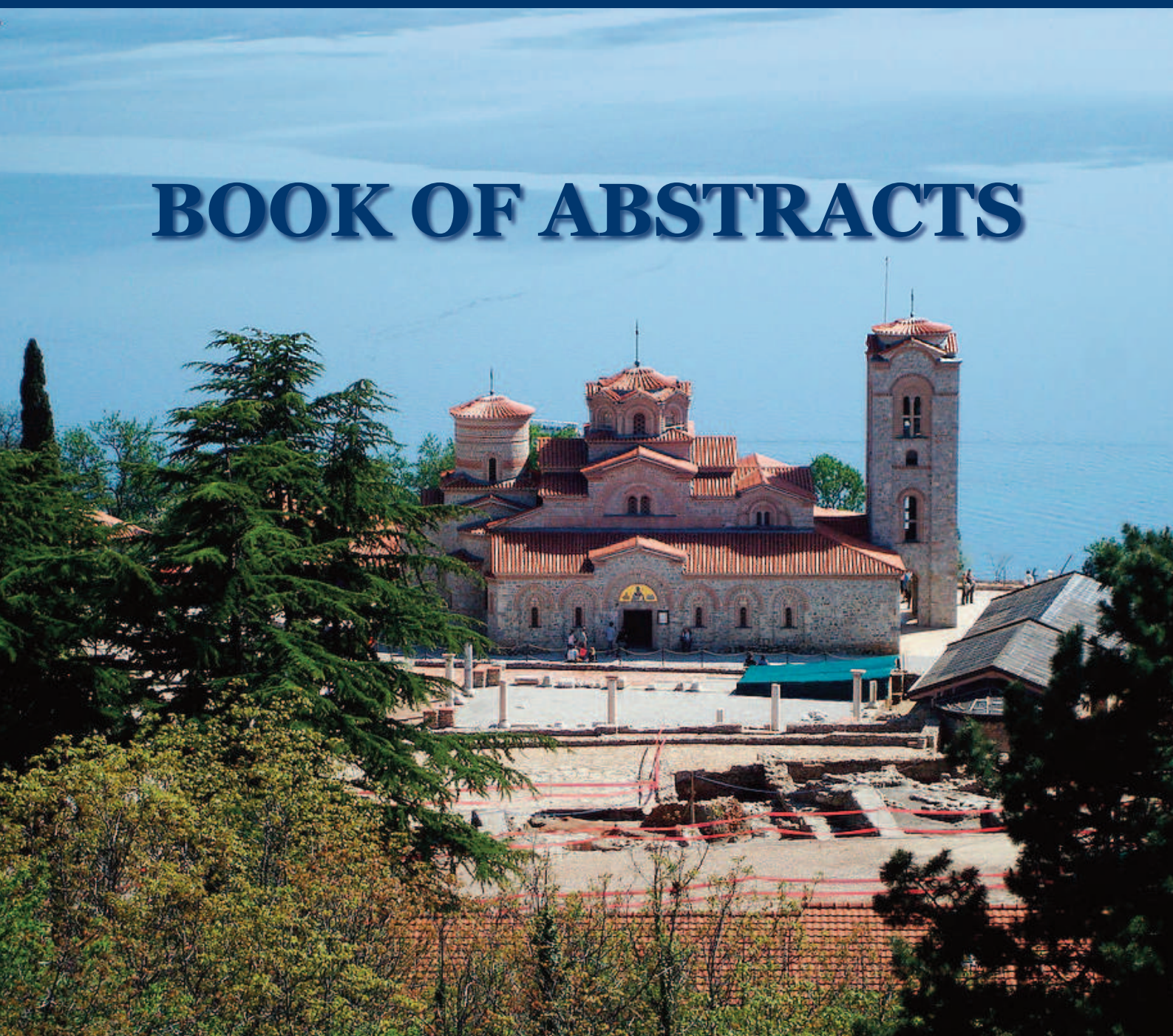


**25th International Dental Student's Scientific Congress,
Republic of Macedonia**

BOOK OF ABSTRACTS



Ohrid 4 - 6 May, 2018

Congress centre -Ohrid, SsCyril and Methodius University- Skopje



**University Saints Cyril and Methodius in Skopje
Student's Parliament of Faculty of Dentistry - Skopje**



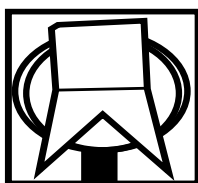


25th Меѓународен научен студентски конгрес, Република Македонија
25th International Dental Student's Scientific Congress, Republic of Macedonia

КНИГА НА АПСТРАКТИ

•

BOOK OF ABSTRACTS



Охрид 4 - 6 Мај, 2018 • Ohrid 4 - 6 May, 2018
Конгресен центар УКИМ, Охрид Р Македонија
Congress centre -Ohrid, SsCyril and Methodius University- Skopje

Универзитет Свети Кирил и Методиј во Скопје
Студентски парламент на Стоматолошкиот факултет - Скопје

University Saints Cyrill and Methodius in Skopje
Student's Parliament of Faculty of Dentistry - Skopje

ГЕНЕРАЛЕН ПОКРОВИТЕЛ:

Проф. д-р. **Ќиро Ивановски**

*Декан на Стоматолошкиот факултет - Скопје
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје*

GENERAL AUSPICE:

Prof. **Ćiro Ivanovski**, PhD, sc

*Dean of the Faculty of Dentistry - Skopje
University „Ss Cyril and Methodius“ - Skopje*

СОДРЖИНА ● AGENDA

Вовед

Introduction

Програма на конгресот

Congres timetable

Пленарни предавања

Plenary lectures

Усни презентации

Oral presentations

Постер презентации

Poster presentations

4 Мај 2018 – 6 Мај 2018

Конгресен центар УКИМ,
Охрид, Р. Македонија

Студентски Парламент на Стоматолошки факултет

ул. Мајка Тереза, 43, 1000 Скопје Р. Македонија
Тел/факс: +389 2 3115 647

Под покровителство на:

Проф. д-р. Ќиро Ивановски

Декан на Стоматолошки факултет

при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Р.Македонија

Продекани:

Проф. д-р. Мира Јанкуловска

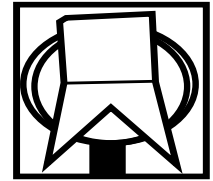
Проф. д-р. Силвана Георгиева

Проф. д-р Соња Апостолска

Претседател на Студентски Парламент на Стоматолошки факултет – Скопје

Јован Крлев

Организационен одбор:
Претседател: **Јован Крлев**



Членови:
Рената Стефанова
Бојан Попоски
Горазд Ласовски
Стефан Попов
Григор Манев
Николче Здравески
Самир Незироски
Дарио Крстевски
Миран Исмаили

Техничка поддршка:
Љубица Карева
М-р спец, **Влатко Кокалански**

President of the Student Parliament Faculty of Dentistry - Skopje

Jovan Krlev

Organizing committee:
President: **Jovan Krlev**

Members:
Renata Stefanova
Bojan Poposki
Gorazd Lasovski
Stefan Popov
Samir Neziroski
Nikolce Zdraveski
Miran Ismaili
Dario Krstevski
Grigor Manev

Technical Support:
Ljubica Kareva
Vlatko Kokolanski, LL.M, MPH, RA

Драги колешки и колеги,

Во годината кога Меѓународниот Научен Конгрес на студентите по стоматологија, одбележува 25 годишен јубилеј, особена чест и задоволство е да се биде овде меѓу Вас. Низ годините чекоревме заедно, од 1-от Конгрес во далечната 1994 година - до денес, ја имав можноста како Ваш соработник-асистент, потоа наставник, продекан и сега како Ваш декан континуирано да го следам Вашиот постојан развој.

Ентузијазмот, инвентивноста, вклопувањето во современите процеси на организирање и интернационализирање на учењето, преточени во творечки напори, го даваат новиот лик на Вашето студентско организирање, но и стручно-научните карактеристики на дипломираните студенти од Стоматолошкиот факултет - Скопје, при УКИМ. Почитувајќи ја традицијата на Вашата студентска организација, достоино ја претставувате не само во рамките на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, во Републиката и уште повеќе ја промовирате и реализирате преку соработката со студентските организации во Европа и светот.

Несомнено, остварувањето на многубројните зацртани цели Ви носи не само потврда за професионализмот и организационите вештини, туку и задоволство кое е и поттик за натамошен развој и постигнување на она што се чини недостижно. Вашите успеси се задоволство и гордост за нас, Вашите учители и поттик за сесрдна помош во овие активности кои бараат голем ангажман, истрајна и макотрпна работа со едновремено исполнување на обврските со предвидените наставни содржини.

Долгогодишната традиција на овој конгрес пред младиот тим од Организациониот одбор претставува голема задача. Вложен е огромен труд, многу енергија за да се овозможи вистинско претставување на научните достигнувања на младите истражувачи. Истрајноста, љубопитноста на студентите за освојување на нови знаења, како и поткрепата од наставно научниот кадар овозможуваат на овој научен собир студентите кои го започнуваат своето работење во науката, да ги претстават своите резултати и да ги размената научните достигнувања на репрезентативно ниво. Верувам дека во историјата на студентското конгресно претставување овој јубилеен Конгрес ќе биде забележан со успешните презентации на младите научни работници кои ја претставуваат иднината на македонската стоматолошка наука.

Сега, како Ваш покровител, дозволете ми да го прогласам 25-от Меѓународен Научен Конгрес на студентите по стоматологија за отворен и да Ви посакам успешна работа, пријатен престој во прекрасниот Охрид и убави спомени кои ќе ги носите вечно.

Декан

Проф. д-р. **Ќиро Ивановски**

Dear colleagues

It is a great honor, to be here with you, in the year when the International Scientific Dental Students Congress marks the 25th anniversary.

We walked together over the past years, so from the 1st Congress back in 1994 - until today, I had the opportunity to follow your continuous development, first as your assistant, then as your professor and now as your dean.

The enthusiasm, the inventiveness, the integration into the contemporary processes of organizing and internationalizing learning, all transformed into creative efforts, actually give the new face of your student organization, as well as the professional-scientific features of the graduated students from the Faculty of Dental medicine, Skopje.

Respecting the tradition of your student organization, you represent it, not only within the University "St. Cyril and Methodius " in the Republic of Macedonia, but you also promote and realize it through the cooperation with student organizations in Europe and the world.

I am sure that achieving your goals, brings you a lot of satisfaction, a confirmation of your professionalism and it also encourages you to work more and to succeed in what seems impossible to you. We are very proud of your successes and it encourage us to help you in these activities that require hard work and engagement, completing the responsibilities of the teaching content at the same time.

The long tradition of this Congress is a big task for the young team of the Organizing committee. The curiosity of the students for gaining new knowledge, as well as the support from the professors and the assistants, enable students who start their work in science, to present their results and to exchange their scientific achievements with each other.

I believe that in the history of the dental student's congress presenting, this jubilee Congress will be observed with the successful presentations of the young scientists who represent the future of the Macedonian dental science.

Now, as your dean, let me announce the opening of the 25th International Scientific Dental Students Congress. I wish you a successful work, a pleasant stay in Ohrid and beautiful memories that you will remember forever.

Dean

Prof. **Kiro Ivanovski**, PhD, sc

Почитувани колеги и колешки,

Чест и задоволство ни е што сме сите заедно дел од 25 годишниот јубилеј на Меѓународниот Научен Конгрес на студентите по стоматологија, во Охрид.

На овој научен собир, студентите имаат можност да го презентираат своето научно истражување и знаење, да разменат искуства и да бидат мотивација за нашите идни колеги. Се надеваме дека студентските работилници кои се одржуваат, ќе успеат да ве доближат до праксата и ќе резултираат со појава на нови интереси.

Ви посакуваме топло добредојде и веруваме дека ќе поминете убави и едукативни денови, исполнети со дружење, забава и незаборавни спомени.

Организационен Одбор

Dear colleagues,

It is our honor and pleasure that we are all together part of the 25th anniversary of the International Scientific Dental Students Congress in Ohrid.

At this scientific gathering, students have the opportunity to present their scientific researches and knowledge, to exchange experiences and to be a motivation for our future colleagues. We hope that the student workshops, will help you to get closer to the practice and be the reason for your new interests.

We wish you a warm welcome and we believe that you will spend beautiful and educational days, filled with friendship, a lot of fun and memorable memories.

Organizational Board

ПРОГРАМА
25 МЕЃУНАРОДЕН НАУЧЕН КОНГРЕС НА СТУДЕНТИТЕ
ПО СТОМАТОЛОГИЈА

ПЕТОК, 04-05, 2018

15⁰⁰ - 15³⁰ **СВЕЧЕНО ОТВОРАЊЕ** - Обраќање на Декан, Поздрав на Претседателот на Студентски Парламент на Стоматолошкиот факултет

15³⁰ - 16⁰⁰ **ПЛЕНАРНО ПРЕДАВАЊЕ** – АПИКОТОМИЈА VS. ЕНДОДОНЦИЈА
Проф. д-р Давор Катанец, Стоматолошки факултет, Свеучилиште у Загребу, Хрватска.

УСНИ ПРЕЗЕНТАЦИИ

16⁰⁰ - 16⁴⁰ **СЕСИЈА 1**

Работно претседателство

Проф. д-р **Лидија Кануркова**

Проф. д-р **Борис Величковски**

Студент – **Стефан Попов**

1. **АКТУЕЛИЗАЦИЈА НА ХЕМОСТАЗАТА СО СИНО-ВИОЛЕТОВА СВЕТЛИНА**

Автор: Ники Проданова

Коавтор: Маргарита Дуролојкова

Ментор: Науч. сор. д-р Даниела Велеска Стевковска

2. **УЛОГАТА НА ТРИДИМЕНЗИОНАЛНИТЕ ЛИЦЕВИ СНИМАЊА ВО АНАЛИЗАТА НА ЛИЦЕВАТА МОРФОЛОГИЈА И СИМЕТРИЈА**

Автор: Михаела Петровска

Коавтор: Матеа Џипунова

Ментор: Ас. д-р Александар Илиев

3. **МОДИФИКАЦИИ НА АПАРАТ ПО БИДЕРМАН СО ХИРАКС ШРАФ**

Автор: Антонина Јаковљев

Коавтор: Бојан Недевски

Ментор: Доц. д-р Билјана Џипунова

4. **ОДРЕДУВАЊЕ НА АПИКАЛНАТА БАЗА КАЈ ИНДИВИДУИ СО МАЛОКЛУЗИЈА II-КЛАСА**

Автор: Јасна Новеска

Ментор: Доц. д-р Цветанка Бајрактарова – Мишевска

16⁴⁰ – 17⁰⁰, **Пауза**

17⁰⁰ – 18⁰⁰ **СЕСИЈА 2**

Работно претседателство

Проф. д-р **Јагода Баевска**

Проф. д-р **Сашо Еленчевски**

Студент – Бојан Попоски

1. **СПОРЕДБА НА КВАЛИТЕТОТ НА СПИЕЊЕТО ПОМЕЃУ СТУДЕНТИТЕ НА ДОДИПЛОМСКИ СТУДИИ ПО ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА ОД ПРВА И ТРЕТА ГОДИНА**

Автор: Јоанис Далтанаис

Коавтор: Ненад Стојчевски

Ментор: Проф. д-р Јулијана Николовска

2. **ПРОЦЕНА НА ПАЛАТИНАЛНАТА ВИСИНА КАЈ СЛУЧАИТЕ СО ТОТАЛНА БЕЗЗАБНОСТ**

Автор: Иван Трпчевски

Ментор: Проф. д-р Љубен Гугувчевски

3. **ИЗРАБОТКА НА ДОЛНА ТОТАЛНА ПРОТЕЗА ВРЗ МИНИ ИМПЛАНТИ**

Автор: Лилјана Кожуваровска

Коавтор: Ана Мишевска

Ментор: Проф. д-р Весна Коруновска - Стевковска

4. **ПРИМЕНА НА 3Д ПРИНТЕРИТЕ ВО ЗАБОТЕХНИЧКА ЛАБОРАТОРИЈА**

Автор: Ангела Василевска

Коавтор: Сања Младеновска

Ментор: Проф. д-р Гордана Ковачевска

5. **CAD/CAM ТОТАЛНИ ПРОТЕЗИ**

Автор: Ана Паноска

Ментор: Проф. д-р Гордана Ковачевска

ПОСТЕР ПРЕЗЕНТАЦИИ

18⁰⁰ – 19⁰⁰ **СЕСИЈА 3**

Работно претседателство

Проф. д-р **Силвана Георгиева**

Проф. д-р **Габриела Курчиева-Чучкова**

Студент: Горазд Ласовски

- ОД ИНДЕКС ДО ДИПЛОМА, ПРЕДИЗВИК И ПЕРСПЕКТИВА**
Автор: Милена Митревска
Коавтор: Елена Донева
Ментор: Ас. д-р Гордана Апостолова
- КОМПАРАЦИЈА ВО ЕФИКАСНОСТА ОД УПОТРЕБА НА КОРОНКИ СО ПРИВРЕМЕНО ИЛИ ДЕФИНИТИВНО ЦЕМЕНТИРАЊЕ**
Автор: Јован Крлев
Коавтор: Самир Незироски
Ментор: Проф. д-р Билјана Капушевска
- РАЗЛИЧНИ АНАТОМОМОРФОЛОШКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА TORUS PALATINUS ПОВРЗАНИ СО ПРОБЛЕМИТЕ ПРИ ИЗРАБОТКА НА ТОТАЛНАТА ПРОТЕЗА**
Автор: Елена Лошкова
Коавтор: Христина Велкова
Ментор: Проф. д-р Јадранка Бундевска
- ЦАЈЗЕР МОДЕЛ СИСТЕМОТ- ЗНАЧЕЊЕ И ИЗРАБОТКА**
Автор: Данче Марачкова
Коавтор: Софија Христова
Ментор: Ас. д-р Драган Петровски
- АДХЕЗИВНИ МОСТОВИ, НИВНА КОРИСНОСТ И ИЗБОР ВО СЕКОЈДНЕВНАТА ПРАКТИКА**
Автор: Сара Стамкова
Коавтор: Ебру Али
Ментор: Ас. д-р Драган Петровски
- ЦИРКОНИУМ - КОРИСТЕН МАТРИЈАЛ ВО СТОМАТОЛОГИЈАТА – ПРЕДНОСТИ И НЕДОСТАТОЦИ**
Автор: Ивана Чрчева
Коавтор: Елмедина Џафероска
Ментор: Науч. сор. д-р Наташа Ставрева
- СТУДЕНТСКИ СТАВОВИ ЗА ОРАЛНОТО ЗДРАВЈЕ И ОРАЛНО ХИГИЕНСКИТЕ НАВИКИ**
Автор: Симона Силјановска
Коавтор: Ангела Донева
Ментор: Науч. сор. д-р Соња Миндова

8. **СОЗНАНИЈА И НАВИКИ АСОЦИРАНИ СО ОРАЛНОТО ЗДРАВЈЕ
КАЈ СРЕДНОШКОЛСКАТА ПОПУЛАЦИЈА**

Автор: Ана Ангеловска

Коавтор: Ана Марија Петровски

Ментор: Науч. сор. д-р Емилија Стефановска

Коментор: Науч. сор. д-р Стевица Ристовска

САБОТА 05.05.2018

9³⁰ - 10⁰⁰ **ПЛЕНАРНО ПРЕДАВАЊЕ – МОЖНАТА ПОВРЗАНОСТ НА
ПАРОДОНТАЛНАТА БОЛЕСТ И КОРОНАРНАТА СРЦЕВА БОЛЕСТ**
Науч. сор. д-р Соња Миндова, Стоматолошки факултет - Скопје, УКИМ

УСНИ ПРЕЗЕНТАЦИИ

10⁰⁰ – 11⁰⁰ **СЕСИЈА 1**

Работно претседателство

Проф. д-р **Мира Јанкуловска**

Проф. д-р **Ана Сотировска - Ивковска**

Студент: Самир Незироски

1. **КОНЗЕРВАТИВЕН ТРЕТМАН НА ДЕСТРУИРАНИ ЗАБИ**

Автор: Андреј Талевски

Коавтор: Здравко Јовчески

Ментор: Проф. д-р Соња Апостолска

2. **ЗНАЧЕЊЕ НА ДИФЕРЕНЦИЈАЛНАТА ДИЈАГНОЗА ВО
ЕНДОДОНЦИЈАТА**

Автор: Емилија Видимче

Коавтор: Ивана Бајрактарова

Ментор: Проф. д-р Лидија Поповска

3. **МИКРОПРОПУСТЛИВОСТ НА ДВА БАЛК И ЕДЕН
КОНВЕНЦИОНАЛЕН КОМПОЗИТ – КОМПАРАТИВНА СТУДИЈА**

Автор: Марио Јурхар

Ментор: Ас. д-р Марина Ефтимоска

4. **ОТВАРАЊЕ НА ПРЕПАРАЦИОНЕН КАВИТЕТ СО ЛАСЕР, НЕГОВИ
ПРЕДНОСТИ И НЕДОСТАТОЦИ**

Автор: Миран Исмаили

Коавтор: Раив Стругалиа

Ментор: Доц. д-р Василка Ренцова

5. **КОМЕРЦИЈАЛНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА – COLGATE**

11:00 – 11:30, **Пауза**

11:30 – 12:10, **СЕСИЈА 2**

Работно претседателство

Проф. д-р **Снежана Пешевска**

Науч. сор. д-р **Мери Павлеска**

Студент: Рената Стефанова

1. **ПРОЦЕНКА НА НИВОТО НА ИНФОРМИРАНОСТ ЗА ТРАУМАТСКАТА ПОВРЕДА АБУЛЗИЈА НА ЗАБ**
Автор: Верица Гаврилошка
Ментор: Проф. д-р Мира Јанкуловска
2. **ОДРЕДУВАЊЕ НА НАНОЦВРСТИНА КАЈ BULK-FILL КОМПОЗИТИ**
Автор: Стефан Попов
Ментор: Проф. д-р Елизабета Ѓоргиевска
3. **ДИЈАГНОСТИЧКИ И ПРОГНОСТИЧКИ МАРКЕРИ НА ПАРОДОНТАЛНАТА БОЛЕСТ**
Автор: Бојан Попоски
Коавтор: Мирко Савески
Ментор: Проф. д-р Ќиро Ивановски
Коментор: Науч. сор. д-р Катарина Дирјанска
4. **ПРЕКУМЕРНАТА ТЕЖИНА КАКО РИЗИК ФАКТОР ПО ПАРОДОНТАЛНОТО ЗДРАВЈЕ**
Автор: Мартин Стојанов
Коавтор: Ирена Андоновиќ
Ментор: Науч. сор. д-р Кристина Митиќ

12¹⁰ – 12³⁰, **Пауза**

- **РАБОТИЛНИЦА** – Оралнохируршки сутури. Базични принципи – 12³⁰-14 ч.
Науч. сор. д-р Даниела Велеска- Стивковска & Ас. д-р Гордана Апостолова
- **РАБОТИЛНИЦА** – iTOP – 16³⁰ -18⁰⁰ ч.
Проф. д-р Мира Јанкуловска, Проф. д-р Снежана Пешевска
Науч. сор. д-р Мери Павлеска, Науч. сор. д-р Соња Миндова, Науч. сор. д-р Емилија Стефановска

21ч. **СВЕЧЕНО ЗАТВОРАЊЕ НА КОНГРЕСОТ И ДОДЕЛУВАЊЕ НА НАГРАДИ**

SCHEDULE

for the 25th International Scientific Dental Students Congress

FRIDAY, 04.05.2018

- 15⁰⁰-15³⁰ **OPENING CEREMONY**– Speech of the Dean of the Faculty of Dental medicine -Skopje, Greetings from the President of the Student Parliament of the Faculty of Dental medicine – Skopje
- 15³⁰-16⁰⁰ **PLENARY LECTURE** - Apicoectomy VS Endodontics -Prof. Dr.sc. D. Katanec, School of Dental Medicine, University of Zagreb, Croatia

ORAL PRESENTATIONS

16⁰⁰ - 16⁴⁰, **SESSION 1**

Presidency

Prof. Dr. sc. **Lidija Kanurkova**

Prof. Dr. sc. **Boris Velickovski**

Student: **Stefan Popov**

1. **ACTUALISATION OF THE HEMOSTASE WITH BLUE - VIOLET LIGHT**
Author: Niki Prodanova
Co - author: Margarita Durolojkova
Assistant research professor Daniela Veleska-Stevkovska
2. **THE ROLE OF 3-D FACIAL IMAGING IN ANALYSIS OF FACIAL MORPHOLOGY AND SYMMETRY**
Author: Mihaela Petrovska
Co-author: Matea Dzipunova
Ass. d-r Aleksandar Iliev
3. **MODIFICATIONS ON THE BIDERMAN APPLIANCE WITH A HYRAX SCREW**
Author: Antonina Jakovljević
Co-author: Bojan Nedevski
Asst. Prof. Dr. sc. Biljana Dzipunova
4. **DETERMINATION OF THE APICAL BASE SIZE IN CLASS II MALOCCLUSION**
Author: Jasna Noveska
Asst. Prof. Dr. sc. Cvetanka Bajraktarova -Mishevska

16⁴⁰ – 17⁰⁰, **Pause**

17⁰⁰ – 18⁰⁰ **SESSION 2**

Presidency

Prof. Dr. sc. **Jagoda Baevska**

Assoc.Prof. Dr. sc. **Saso Elencevski**

Student: Bojan Poposki

1. **COMPARATION ON SLEEP QUALITY BETWEEN THE DENTAL STUDENTS FROM FIRST AND THIRD YEAR**
Author: Yannis Daltnais
Co-author: Nenad Stojcevski
Assoc. Prof. Dr. sc. Juliana Nikolovska
2. **EVALUATION OF PALATAL HEIGHT IN COMPLETE EDENTULOUS PATIENTS**
Author: Ivan Trpcevski
Prof. Dr. sc. Luben Guguvcevski
3. **PRODUCTION OF A LOWER TOTAL DENTURE ON MINI IMPLANTS**
Author: Liljana Kozhuvarovska
Co-author: Ana Mishevaska
Assoc. Prof. Dr. sc. Vesna Korunovska-Stevkovska
4. **APPLICATION OF 3D PRINTERS IN DENTAL LABORATORY**
Author: Angela Vasilevska
Co-author: Sanja Mladenovska
Assoc. Prof. Dr. sc. Gordana Kovacevska
5. **CAD/CAM COMPLETE DENTURES**
Author: Ana Panoska
Assoc. Prof. Dr. sc. GordanaKovacevska

POSTER PRESENTATIONS

18⁰⁰ – 19⁰⁰, **SESSION 3**

Presidency

Prof. Dr. sc. **Silvana Georgieva**

Assoc. Prof. Dr. sc. **Gabriela Kurcieva Cuckova**

Student: Gorazd Lasovski

1. **FROM INDEX TO DIPLOMA CHALLENGE AND PERSPECTIVE**
Author: Milena Mitrevska
Co-author: Elena Doneva
Ass. d-r Gordana Apostolova

2. **COMPARISON IN EFFICIENCY FROM THE USE OF BOATS WITH TEMPORARY OR DEFINITIVE CEMENTING**
 Author: Jovan Krlev
 Co-author: Samir Neziroski
 Prof. Dr. sc. Biljana Kapusevska
3. **VARIOUS ANATOMO-MORPHOLOGICAL FEATURES OF TORUS PALATINUS ASSOCIATED WITH PROBLEMS IN MAKING TOTAL DENTURES**
 Author: Elena Loshkova
 Co-author: Hristina Velkova
 Assoc.Prof.Dr.sc. JadrankaBundevska
4. **ZEISER MODEL SYSTEM- IMPORTANCE AND FABRICATION**
 Author: Dance Marackova
 Co-author: Sofija Hristova
 Ass. d-r Dragan Petrovski
5. **ADHESIVE BRIDGEWORKS- BENEFITS AND CHOICE IN EVERYDAY PRACTICE**
 Author: Sara Stamkova
 Co-author: Ebru Ali
 Ass. d-r Dragan Petrovski
6. **ZIRCONIA – MATERIAL USED IN DENTISTRY- ADVANTAGES AND DISADVANTAGES**
 Author: Ivana Chrcheva
 Co-author: Elmedina Djaferoska
 Assistant research professor Natasa Stavreva
7. **STUDENT ATTITUDES ABOUT ORAL HEALTH AND ORAL HYGIENE HABITS**
 Author: Simona Siljanovska
 Co-author: Angela Donevska
 Assistant research professor Sonja Mindova
8. **KNOWLEDGE AND PRACTICES ASSOCIATED WITH ORAL HEALTH AT HIGH SCHOOL POPULATION**
 Author: Ana Angelovska,
 Co-author: Ana Marija Petrovski
 Assistant research professor Emilija Stefanovska
 Assistant research professor Stevica Ristoska

SATURDAY, 05.05.2018

- 9³⁰ - 10⁰⁰ **PLENARY LECTURE – POSSIBLE ASSOCIATION OF PERIODONTAL DISEASE AND CORONARY HEART DISEASE**
 Assistant research professor Sonja Mindova, Faculty of Dental medicine - Skopje, UKIM

ORAL PRESENTATIONS

10⁰⁰ – 11⁰⁰, **SESSION 1**

Presidency

Prof. Dr. sc. **Mira Jankulovska**

Prof. Dr. sc. **Ana Sotirovska- Ivkovska**

Student: **Samir Neziroski**

1. **CONSERVATIVE TREATMENT OF DEGRADED TEETH**
Author: Andrej Talevski
Co-author: Zdravko Jovcheski
Prof. Dr. sc. Sonja Apostolska
2. **SIGNIFICANCE OF THE DIFFERENTIAL DIAGNOSIS IN ENDODONTICS**
Author: Vidimce Emilija
Co-author: Bajraktarova Ivana
Prof. Dr. sc. Lidija Popovska
3. **MICROLEAKAGE BETWEEN TWO BULK COMPOSITES AND ONE CONVENTIONAL COMPOSITE - COMPARATIVE STUDY**
Author: Mario Jurhar
Ass. d-r Marina Eftimoska
4. **OPENING OF PREPARATION CAVITY WITH LASER, ITS ADVANTAGES AND DISABILITIES**
Author: Miran Ismaili
Co-author: Raiv Strugalia
Asst. Prof. Dr. sc. Vasilka Rendzova
5. **COLGATE** – commercial presentation

11⁰⁰ - 11³⁰, **Pause**

11³⁰ - 12¹⁰ **SESSION 2**

Presidency

Prof. Dr. sc. **Snezana Pesevska**

Assistant research professor **Meri Pavlevska**

Student: **Renata Stefanova**

1. **ASSESSMENT OF THE LEVEL OF INFORMATION FOR TRAUMATIC INJURY TOOTH AVULSION**
Author: Verica Gavriloska
Prof. Dr. sc. Mira Jankulovska

2. **EVALUATION OF NANO HARDNESS IN BULK-FILL COMPOSITE RESINS**
Author: Stefan Popov
Prof. Dr. sc. Elizabeta Gjorgievska
3. **DIAGNOSTIC AND PROGNOSTIC MARKERS OF THE PERIODONTAL DISEASE**
Author: Bojan Poposki
Co-author: Mirko Saveski
Prof. Dr. sc. Kiro Ivanovski
Co-mentor: Assistant research professor Katarina Dirjanska
4. **OBESITY AS A RISK FACTOR FOR PERIODONTAL HEALTH**
Author: Martin Stojanov
Co-author: Irena Andonovikj
Assistant research professor Kristina Miti

12¹⁰ – 12³⁰, **Pause**

- **WORKSHOP 1** – Surgical suturing, basic principles – 12³⁰ - 14⁰⁰
Assistant research professor Daniela Veleska-Stevkovska & Ass. d-r Gordana Apostolova
- **WORKSHOP 2** – iTOP
Assistant research professor Meri Pavleska
Assistant research professor Sonja Mindova
Assistant research professor Emilija Stefanovska

21⁰⁰ **CLOSING CEREMMONY**



Пленарни предавања
Plenary lectures



АПИКОТОМИЈА VS ЕНДОДОНЦИЈА

Проф. д-р **Давор Катанец***

**Стоматолошки факултет, Свеучилиште у Загребу, Хрватска.*

Апикотомија или ресекција на коренскиот крај е ендодонтска хируршка процедура која всушност, е форма на палијативна терапија. Тоа е затоа што заздравувањето по постапката нема да доведе до реставрација на оригиналната состојба или *restitutio ad integrum*, што е наша цел во сите орални хируршки процедури.

Ендодонтската хирургија е индицирана кога класичниот ендодонтски третман не е успешен. Сепак, студиите покажаа дека 2/3 случаи може да се третираат успешно со ревизија на третман на коренскиот канал, наместо директно да одам на апикотомија. Во други случаи, неопходна е апикотомија или ресекција на коренот, за да се помогне да се спаси забот и да се дозволи да ја врати својата функција.

Целта на ова предавање е да се презентираат упатствата и новите минимални инвазивни хируршки протоколи кои денес се користат за апикотомија. Со презентација на случаи што ги третирав, ќе објаснам во кои случаи решив да одам за ревизија на третман на коренскиот канал и во кои решив да вршам апикотомија, и зошто.

Целта е да се презентираат тековните упатства за индикација на апикотомијата и да им се помогне на лекарите во донесувањето одлука за третманот на хроничната периапикална болест.

APICOECTOMY VS ENDODONTICS

Prof. **Davor Katanec**, PhD, sc*

**Faculty of Dentistry, University of Zagreb, Croatia*

Apicoectomy or root-end resection is an endodontic surgical procedure which is, in fact form of palliative therapy. It is because healing after the procedure won't lead to restoration to original condition or *restitutio ad integrum*, which is our goal in all oral surgical procedures.

Endodontic surgery is indicated when classic endodontic treatment isn't successful. However, studies showed that 2/3 cases can be treated successfully with revision of root canal treatment instead of going directly to apicoectomy. In other cases, apicoectomy or root-end resection is necessary to help to save the tooth and allowing it to regain it's function.

Goal of this lecture is to present guidelines and new minimal invasive surgical protocols which are used nowadays for apicoectomy. With presentation of cases that I treated, I will explain in which cases I decided to go for revision of root canal treatment and in which I decided to perform apicoectomy and why is that so.

The goal is to present the current guidelines for indication of apicoectomy and to help the clinicians with their decision in treatment of cronical peiapical disease.

МОЖНАТА ПОВРЗАНОСТ НА ПАРОДОНТАЛНАТА БОЛЕСТ И КОРОНАРНАТА СРЦЕВА БОЛЕСТ

Науч.сop. д-р **Соња Миндова***

* *Стоматолошки факултет Скопје, УКИМ*

Стручно научната литература од областа на пародонтологијата ја карактеризираат податоци и информации кои укажуваат на сериозното партиципирање на пародонтопатијата во алтерирањето на системското здравје, односно во етиопатогенезата на коронарната срцева болест. Извонредните сличности на бактериски индуцираната васкуларна патологија на пародонталната болест се причина одредени научници да сугерираат дека во дополна на генетиката, животниот стил и влијанието на исхраната, инфекциите од непознато потекло можат да допринесат за кардиоваскуларна патологија. Локализираната инфекција која резултира во хронична инфламаторна реакција е предложена како механизам кој е во основа на коронарната срцева болест кај овие индивидуи. Пародонталната болест е кандидат за ризик кој споделува многу од овие поврзани закани. Хроничниот инфламаторен товар на пародонталната инфламација и домакиновиот одговор обезбедуваат основа за забележаната асоцираност помеѓу пародонталната и коронарната срцева болест.

Можниот механизам кој се потпира на поврзаноста помеѓу пародонталната и коронарно срцевата болест се ослободувањето на бактерите, бактериските продукти или проинфламаторните цитокини од хроничните пародонтални лезии во крвната циркулација, што води до системски инфламаторен одговор кој е посочен како можен ризик фактор. Асоцираноста помеѓу пародонталната и коронарната срцева болест се прикажани во различни популации и произлегува дека се независни од традиционалните ризик фактори. Литературните податоци во поново време даваат само една претпоставка или индицираат дека пародонталната болест е аларм, предупредувачки сигнал за развој на коронарната болест.

Докажувањето на оваа поврзаност ќе зависи од идните научно истражувачки испитувања, а на стоматолозите клиничари останува обврската за сериозен, точен пристап кон дијагностицирањето, третманот на пародонталната болест имајќи ги во предвид можните сериозни влијанија на истата врз општото здравје на популацијата.

POSSIBLE ASSOCIATION OF THE PERIODONTAL DISEASE AND THE CORONARY HEART DISEASE

Assistant research professor **Sonja Mindova***

* *Faculty of Dental medicine -Skopje, UKIM*

Expert scientific literature in the field of periodontics is characterized by data and information indicating the serious participation of parodontopathy in the alteration of systemic health, or in the etiopathogenesis of coronary heart disease. The extraordinary similarities of the bacterial-induced vascular pathology of parodontal disease, cause some scientists to suggest that in addition to genetics, lifestyle and nutritional impact, infections of unknown origin can also contribute to cardiovascular pathology. A localized infection that results in a chronic inflammatory reaction is proposed as a mechanism that is at the core of coronary heart disease in these individuals. The Periodontal disease is a risk candidate, that shares many of these related threats. The chronic inflammatory burden of periodontal inflammation and host response provide the basis for the observed association between parodontal and coronary heart disease.

A possible mechanism that relies on the association between parodontal and coronary heart disease is the release of bacteria, bacterial products, or proinflammatory cytokines from chronic periodontal lesions in the blood circulation, leading to systemic inflammation. A matrix response is indicated as a possible risk factor. The association between parodontal and coronary heart disease is shown in different populations and stems, that they are independent of traditional risk factors. Literary data more recently give just one conjecture or indicate that periodontal disease is an alarm warning signal for the development of coronary disease.

The process of proving this connection, will depend on future scientific research. Dental clinicians remain the obligation to take a serious, accurate approach into diagnosing, the treatment of periodontal disease, taking into account the possible serious effects of it on the general health of the population.



Усни презентации
Oral presentations



Катедра за орална хирургија

Department of oral surgery

АКТУЕЛИЗАЦИЈА НА ХЕМОСТАЗАТА СО СИНО-ВИОЛЕТОВА СВЕТЛИНА

Автор: **Ники Проданова**

Коавтор: **Маргарита Дуролојкова**

Ментор: Науч. сор. д-р **Даниела Велеска-Стевковска**

Катедра за орална хирургија

Вовед: Некои апарати кои се користат во секојдневната стоматолошка пракса за фотополимеризација (LED диоди) емитуваат сино-виолетова светлина со бранова должина од 380-515 nm со два пика (410 nm и 470 nm).

Цел: Студијата има за цел да ја испита ефикасноста на новиот револуционерен метод на ирадијација со сино-виолетова светлина (LED диода) во постигнување на брза и ефикасна хемостаза.

Материјал и метод: Во студијата се вклучени 40 пациенти на Клиниката за орална хирургија при УСКЦ „Св. Пантелејмон“, кај кои се изведени оралнохируршки интервенции-екстракции. Во студијата се користеше LED диода со бранови должини од 380-515 nm, 750 mW/cm, 10 sec (7,5 J/cm). Времетраењето на ирадијацијата изнесуваше 10 sec на дистанца од 1 cm од постекстракционата алвеола. Кај контролната група крварењето се контролираше со конвенционална површинска компресија со газичка.

Резултати: По статистичката обработка на резултатите се констатира дека ирадијацијата со сино-виолетова LED диода предизвикува имедијатна хемостаза на екстракционата алвеола по 10 sec. Конвенционалниот метод го запира крварењето за 2-5 min (средна вредност 180 sec). LED ирадијацијата на екстракционите алвеоли предизвикува имедијатна формација на крвен коагулум и стабилна хемостаза.

Заклучок: Овој нов и инвентивен метод на хемостаза креира нови перспективи за негова актуелизација и широка употреба.

Клучни зборови: хемостаза, сино-виолетова светлина, LED диода, екстракции, фотокоагулација

ACTUALISATION OF THE HEMOSTASE WITH BLUE - VIOLET LIGHT

Author: **Niki Prodanova**

Co-author: **Margarita Durolojkova**

Mentor: Assistant research professor **Daniela VeleskaStevkovska**

Department of oral surgery

Introduction: Some appliances used in everyday dental practice for photopolymerization (LEDs) emit blue-violet light with a wavelength of 380-515 nm with two peaks (410 nm and 470 nm).

Goal: The study aims to examine the effectiveness of the new revolutionary irradiation method with blue-violet light (LED) in achieving rapid and effective hemostasis.

Materials and methods: The study included 40 patients at the Clinic of Oral Surgery at the UCC "St. Pan-telejmon" in the period March / April 2018, in which oral surgery interventions-extractions were performed. The study used a LED with a wavelength of 380-515 nm, 750 mW / cm, 10 sec (7.5 J / cm). The duration of the irradiation was 10 sec at a distance of 1 cm from the postextractal alveolus. In the control group, bleeding was controlled by conventional surface compression with a medical gauze.

Results: After the statistical processing of the results, it was concluded that the irradiation with a blue-violet LED has induced immatory hemostasis of the extraction alveolus after 10 sec. The conventional method stops bleeding for 2-5 min (mean 180 sec). LED irradiation of the extraction alveola causes an imminent formation of blood coagulum and stable haemostasis

Conclusion: This new and inventive method of hemostasis creates new perspectives for its actualization and widespread use.

Key words: hemostase, blue-violet light, LED diode, extractions, fotocoagulation.



Катедра за максилофацијална хирургија

Department of maxillofacial surgery

УЛОГАТА НА ТРИДИМЕНЗИОНАЛНИТЕ ЛИЦЕВИ СНИМАЊА ВО АНАЛИЗАТА НА ЛИЦЕВАТА МОРФОЛОГИЈА И СИМЕТРИЈА

Автор: Михаела Петровска
Коавтор: Матеа Ципунова
Ментор: Асс. д-р Александар Илиев
Катедра за максилофацијална хирургија

Цел: Да се испита клиничката применливост на фотограмметријата како метода за тродимензионална лицева реконструкција во современата максилофацијална хирургија.

Материјал и метод: Во студијата беа вклучени 30 испитаници. На испитаниците им беа направени три вида на испитувања: одредување на антропометриски точки и соодветните антропометриски мерења, фотографирање од различни агли и телерентген анализа. Добиените податоци беа обработени со употреба на фотограмметријата, која претставува наука за изведување мерења преку компјутерска анализа на фотографии. Со фотограмметриска обработка на фотографиите од испитаниците добивме краен продукт - реален 3Д модел на секој испитаник.

Резултати: Добиените тридимензионални лицеви реконструкции и претходно изведените антропометриски мерења, покажаа висок степен на совпаѓање помеѓу вредностите добиени со директни антропометриски мерење и фотограмметриските анализи.

Заклучок: Фотограмметријата како метода може да има широка клиничка примена во анализата на лицевата морфологија и симетрија.

Клучни зборови: 3Д лицева реконструкција, антропометрија, фотограмметрија.

THE ROLE OF 3-D FACIAL IMAGING IN ANALYSIS OF FACIAL MORPHOLOGY AND SYMMETRY

Author: Mihaela Petrovska
Co-author: Matea Dzipunova
Mentor: Ass D-r Aleksandar Iliev
Department of maxillofacial surgery

Aim: To examine the clinical applicability of photogrammetry as a three-dimensional facial reconstruction method in contemporary maxillofacial surgery.

Material and method: The study involved 30 respondents. Three types of examinations were made to the examinees: determination of anthropometric points and corresponding anthropometric measurements, photographing from different angles and teleregent analysis. The obtained data were processed using photogrammetry, which is a science for performing measurements through computer analysis of photographs. By photogrammetric processing of the photographs from the examinees we received the final product - a real 3D model for each respondent.

Results: The obtained three-dimensional facial reconstructions and the previously performed anthropometric measurements showed a high degree of coincidence between the values obtained by direct anthropometric measurement and photogrammetric analysis.

Conclusion: Photogrammetry as a method have wide clinical application in the analysis of facial morphology and symmetry.

Key words: 3D facial reconstruction, anthropometry, photogrammetry



Катедра за ортодонција

Department of orthodontics

МОДИФИКАЦИИ НА АПАРАТ ПО БИДЕРМАН СО ХИРАКС ШРАФ

Автор: **Антонина Јаковљев**

Коавтор: **Бојан Недевски**

Ментор: Доц. д-р **Билјана Ципунова**

Катедра за ортодонција

Цел: на трудот е да се прикажат можностите за модификации во дизајнот на апаратот за рапидна максиларна експанзија со Хиракс шраф, за максимизирање на неговиот ефект и за зголемување на полето на негова примена.

Материјал и метод: Опфатени се повеќе модификации на апаратот по Бидерман со вграден Хиракс шраф за експанзија на максиларен или мандибуларен дентален лак, зависно од комплексноста на малоклузијата. Неговата изработка без акрилат, максимално ја намалува можноста за појава на хемиска иритација. Прифатеноста на Хиракс шрафот од страна на меките ткива се должи на легурата од која е изграден шрафот, односно челик, челик-јаглерод или кобалт-хром-молибден.

Резултати: Во краток временски период за 3-5 недели, се постигнува посакуваниот експанзивен ефект, со отсуство на иритации, инфламации, едеми на слузокожата или болки кај пациентот.

Заклучок: Широката примена на овој апарат и добрите резултати кои се постигнуваат со различните модификации и адаптации, укажуваат на неговата ефикасност при третман и лекување на малоклузии.

Клучни зборови: Хиракс шраф, прстени, палатинален лак, лингвален лак, малоклузија

MODIFICATIONS ON THE BIDERMAN APPLIANCE WITH A HYRAX SCREW

Author: **Antonina Jakovljević**

Co-author: **Bojan Nedevski**

Mentor: Asst. Prof. Dr. sc. **Biljana Dzipunova**

Department of orthodontics

Goal: The goal is to present the varieties of the many modifications in the design of the appliance for rapid maxillary expansion using the Hyrax screw, maximizing its effect and increasing the zone in which it is applied.

Materials and methods: Several modifications are covered of the Biderman appliance with the Hyrax screw for maxillary and mandibular expansion, depending on the complexity of the malocclusion. Its production without any acrylic material, has the effect of minimizing the chance of any chemical irritation of the surrounding tissues. The Hyrax screw alone is made of non-irritating alloy, materials such as Co-Cr-Mb, steel, steel and carbon.

Results: In a short period of time, starting from 3 and up to 5 weeks, the desired expansive effect is achieved, with the absence of irritations, inflammation, and edema of the tissues or pain.

Conclusion: The wide usage of this appliance and the good results which it provides with its many modifications and adaptations, point out its efficiency in treatments and the corrections of malocclusions.

Key words: Hyrax screw, rings, palatal wire arch, lingual wire arch, malocclusion

ОДРЕДУВАЊЕ НА ГОЛЕМИНАТА НА АПИКАЛНАТА БАЗА КАЈ ИСПИТАНИЦИ СО МАЛОКЛУЗИЈА II КЛАСА

Автор: Јасна Новеска

Ментор: Доц. д-р Цветанка Бајрактарова - Мишевска

Катедра за ортодонција

Цел: Целта на испитувањето беше да се одреди големината на апикалната база кај испитаници со малоклузија II класа по методот на Rees.

Материјал и метод: Испитувањето беше изведено на 50 студиски модели на деца со малоклузија II класа, на возраст од 10-15 години (средна возраст 12,7 год.). Во зависност од типот на малоклузијата испитаниците беа поделени во две групи- II класа 1 одделение и II класа 2 одделение. На секој модел беше извршено премежувања и анализа на развиеноста на апикалната база.

Резултати: Анализата на резултатите покажа сигнификантни разлики во големината на апикалната база меѓу двете испитувани групи. Беа утврдени поголеми димензии на апикалната база кај испитаниците со малоклузија II класа 1 одделение во споредба со испитаниците со II класа 2 одделение.

Заклучок: Големината на апикалната база кај испитаниците со малоклузија II класа има големо значење во планирањето на ортодонтскиот третман, и претставува корисна информација за ортодонтите во нивната секојдневна практика.

Клучни зборови: апикална база, малоклузија II класа, метод по Rees.

DETERMINATION OF THE THE APICAL BASE SIZE IN CLASS II MALOCCLUSION

Author: Jasna Noveska

Mentor: Asst. Prof. Dr. sc Cvetanka Bajraktarova Mishevsk

Department of orthodontics

Aim: The aim of of this investigation was to determine the apical base size in patients with class II malocclusion following the Rees method.

Material and method: The investigation was made on 50 study models of children with class II malocclusion, aged 10-15 years (mean age 12.7 years). Depending on the type of malocclusion, the patients were divided into two groups - class II/ 1 and class II/2. The analysis of the apical base size was measured directly on plaster dental casts.

Results: The results showed significant differences in the apical base size between the two investigated groups. Large dimensions of the apical base were found in the patients with II/1 malocclusion compared with the children with II/2 malocclusion.

Conclusion: The apical base size in subjects with class II malocclusion is of great importance in the planning of orthodontic treatment and is useful information for the orthodontists in their daily practice.

Key words: apical base, II class malocclusion, Reese method.



Катедра за стоматолошка протетика

Department of dental prosthetics

СПОРЕДБА НА КВАЛИТЕТОТ НА СПИЕЊЕТО ПОМЕЃУ СТУДЕНТИТЕ НА ДОДИПЛОМСКИ СТУДИИ ПО ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА ОД ПРВА И ТРЕТА ГОДИНА

Автор: Јанис Далтанаис

Коавтор: Ненад Стојчевски

Ментор: Проф. д-р Јулијана Николовска

Катедра за стоматолошка протетика

Цел: Целта на истражувањето е да се спореди квалитетот на спиењето помеѓу студентите од прва и трета година кои се на додипломски студии по дентална медицина, како еден од можните фактори за нивна поголема концентрација и способност за совладување на нови содржини при процесот на учењето.

Материјал и методи: Во истражувањето учествуваа вкупно 98 студенти (58 од прва година и 40 од трета) кои го пополнија прашалникот Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI). Со овој прашалник се врши проценка на квалитетот на спиењето и неговото нарушување во период од еден месец. Прашалникот се состои од 19 поединечни прашања од кои се создадени седум 'компоненти': субјективен квалитет на спиење, латентност на спиење (колку долго неможе да заспие), времетраење на спиење, ефикасност на спиењето (потребно време за запивање изразено во проценти), нарушување на спиењето, користење на медикаменти за спиење и отежнато функционирање во текот на денот. Статистичката анализа на податоците е извршена со помош на статистичкиот програм SPSS 16.

Резултати: Со статистичка анализа на добиените резултати се забележува статистички сигнификантна разлика во квалитетот на спиењето (Компонента 1) помеѓу студентите од прва и трета година ($M=1.00$, $M=0.52$; $SD=0.86$, $SD=0.75$; $t=2.83(df=96)$; $p<0.05$), латентноста на спиењето (Компонента 2) која се состои од одговори на второто прашање ($M=0.89$, $M=0.50$; $SD=0.89$, $SD=0.71$; $t=2.31(df=94)$; $p<0.05$) и прашањето 5a ($M=1.48$, $M=0.92$; $SD=1.11$, $SD=1.02$; $t=2.52(df=96)$; $p<0.05$) и вкупниот скор ($M=14.36$, $M=11.32$; $SD=6.04$, $SD=6.55$); $t=2.36(df=96)$; $p<0.05$). Во поглед на другите компоненти не е забележана статистички сигнификантна разлика помеѓу студентите од прва и трета година.

Заклучок: Постои разлика во однос на квалитетот на спиењето помеѓу студентите од прва и трета година. Студентите од трета година имаат подобар, но и едните и другите имаат релативно добар квалитет на спиење.

Клучни зборови: Квалитет на спиење, Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI), студенти по дентална медицина.

COMPARATION ON SLEEP QUALITY BETWEEN THE DENTAL STUDENTS FROM FIRST AND THIRD YEAR

Author: Yannis Daltnais

Co-author: Nenad Stojcevski

Mentor: Assoc. Prof. Dr. sc. Juliana Nikolovska

Department of dental prosthetics

Aim: The aim of this study is to compare sleep quality between the students from the first and third year undergraduate studies on dental medicine, as one of the possible factors for their higher concentration and ability to master new content while studying.

Material and methods: In this research, there were 98 students which participated (58 from first year and 40 from third year) that had filled the Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI) questionnaire. With this questionnaire, it can easily be made an assessment of sleeping quality and its disorder in period of one month. The questionnaire consists of 19 questions, from which are made seven 'components': subjective sleeping quality, latency of sleeping (for how long the person can not fall asleep), the duration of sleeping, sleeping disorder, usage of medicines for sleeping and disabled functioning throughout the day. The summation of the values of the seven components is giving the total value. The statistical analysis of the information is helped by statistical program SPSS 16.

Results: With the statistical analysis of the results, it is noticable significant difference in the sleeping quality (Component 1) between the students from first and third year ($M=1.00$, $M=0.52$; $SD=0.86$, $SD=0.75$; $t=2.83(df=96)$; $p<0.05$), latency of sleeping (Component 2) which consists of answers on the second question ($M=0.89$, $M=0.50$; $SD=0.89$, $SD=0.71$; $t=2.31(df=94)$; $p<0.05$), the 5a question ($M=1.48$, $M=0.92$; $SD=1.11$, $SD=1.02$; $t=2.52(df=96)$; $p<0.05$) and the total score ($M=14.36$, $M=11.32$; $SD=6.04$, $SD=6.55$); $t=2.36(df=96)$; $p<0.05$). According to the other components, it is not noticed statistically significant difference between the students from first and third year.

Conclusion: There are differences regarding to the sleeping quality between students from first and third year. Students from third year have better quality, but both have relatively good sleeping quality.

Key words: Sleeping quality, Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI), students on dental medicine

ПРОЦЕНА НА ПАЛАТИНАЛНАТА ВИСИНА КАЈ СЛУЧАИТЕ СО ТОТАЛНА БЕЗЗАБНОСТ

Автор: Иван Трпчевски

Ментор: Проф. д-р Љубен Гугувчевски

Катедра за стоматолошка протетика

Вовед: Првиот впечаток со којшто се соочува корисникот на тоталните протези кога истите ќе се постават во устата е чувството на тескоба и неудобност. Едноставно, нема доволен простор за јазикот и силно е нагласено чувството на страно тело што значително го отежнува нормалното функционирање на цвакалниот систем. Отежната е и функцијата на голтање поради објективните промени во зоната на фарингеалниот раб на горната тотална протеза.

Цел на трудот: 1. Да се процени палатиналната висина во пределот на фарингеалниот раб, 2. Да се утврди разликата во палатиналната висина кај машките женските испитаници.

Материјал и метод: За реализација на поставените цели извршено е мерење со мерен инструмент шублер на палатиналната висина во пределот на фарингеалниот раб на 25 дефинитивни работни модели за изработка на горна тотална протеза.

Резултати и дискусија: Врз основа на спроведените мерења на палатиналната висина најдени се средни вредности на истата за припадниците на машкиот пол од 17,64 mm. Палатиналната висина кај испитаниците од женскиот пол покажаа средна вредност од 16,1 mm. Правилно изразената палатиналната висина во пределот на фарингеалниот раб на корисникот на тоталната протеза му овозможува непречено, удобно изведување на актот на голтање и го налагоува чувството на страно тело во устата. Од друга страна силно изразената палатинална висина може да е причина за кршење на горната тотална протеза.

Заклучок: Врз основа на спроведените испитувања може да се заклучи: 1. Испитаниците од машкиот пол покажуваа повисоки средни вредности на палатиналната висина за 1,54 mm за разлика од испитаниците од женскиот пол. Палатинална висина поголема од 20 mm укажува дека горната тотална протеза треба да се изработи со одредено појачување на протезната плоча поради превенција од нејзино кршење.

Клучни зборови: палатинална висина, тотална протеза

EVALUATION OF PALATAL HEIGHT IN COMPLETE EDENTULOUS PATIENTS

Author: **Ivan Trpchevski**

Mentor: Prof. **Ljuben Guguvchevski**, PhD Sc.

Department of dental prosthetics

Introduction: the very first impression for complete dentures wearer when the dentures are inserted in the mouth is feeling of discomfort and alien body. Simply there is not room enough for the tang and the normal swallowing is also discredited. There are changes in the pharyngeal zone of the upper complete denture.

Aim of the study: 1. to evaluate the palatal height in the pharyngeal zone, 2. to notice the palatal height difference between male and female subjects. Material and methods: for realization of the aims the measurements are done over a group of 25 definitive models for complete dentures fabrication. The measurement is done on upper jaw models with measurement gauge.

Results: according to the obtained measurements of the palatal height its mean value in male subjects is 17,64 mm, while the main value of palatal height in female subjects is 16,1 mm.

Discussion: correct present palatal height in the pharyngeal zone obtain comfortable swallowing and minimize the feeling of alien body for the complete denture wearers. But, from the other side, if the palatal height is to high-lighted there is possibility for denture break.

Conclusion: as a conclusion it can be concluded: 1. The male subjects present the higher palatal height in comparison with female subjects for 0.00 mm. 2. Palatal height bigger than 20 mm indicates that upper complete denture has to be made with some kind of strengthens because of fracture prevents.

Key words: palatal height, denture complete

ИЗРАБОТКА НА ДОЛНА ТОТАЛНА ПРОТЕЗА ВРЗ МИНИ ИМПЛАНТИ

Автор: Лилјана Кожуваровска

Коавтор: Ана Мишевска

Ментор: Проф. д-р Весна Коруновска - Стевковска

Катедра за стоматолошка протетика

Цел: Целта на нашата статија е да ја прикажаме изработката на долни тотални протези врз мини импланти, со што се подобрува стабилизацијата и ретенцијата на тоталните протези и се постигнува пријатност и комфорт при мастикацијата и зборувањето кај пациентот.

Материјал и метод: Преносни капици – трансфери, кои со отпечатокот се префрлени во адекватна положба како што биле позиционирани на имплантите. Во нив се вметнуваат лабораториските импланти – аналози, а модели се излеваат во тврд гипс. На лабораториските импланти се поставуваат микро-матриците и се изработува металната база на долната покривна протеза. Понатамошната лабораториска постапка за изработката на протезите е по вообичаената процедура за изработка на тотална протеза.

Резултати: Вака изработените долни тотални протези резултираат со подобра функционалност и естетика, надокнадувајќи ги изгубените структури, кои настануваат при екстракција на природните заби.

Заклучок: Од нашата статија може да заклучиме дека изработката на долни тотални протези врз мини импланти обезбедува физиолошко пренесување на цвакопритисокот преку телото на имплантот на коскената структура на вилицата, а воедно подобрувајќи ја и статиката и ретенцијата на протезите во устата на пациентот.

Клучни зборови: мини дентален имплант, преносни капици – трансфери, микро-матрици

PRODUCTION OF A LOWER TOTAL DENTURE ON MINI IMPLANTS

Author: Liljana Kozhuvarovska

Co-author: Ana Mishevska

Mentor: Assoc. Prof. Dr. sc. Vesna Korunovska – Stevkovska

Department of dental prosthetics

Purpose: The purpose of this study is to show the production of lower total dentures on mini implants, which improves the stabilization and retention of the total dentures and creates pleasantness and comfort while patient's chewing and speaking.

Material and method: Portable caps – transfers that are transferred to the proper position with the imprint, as they were positioned on the implants. The laboratory implants – analogues are inserted into them, and models are poured out into hard gypsum. The micro-matrices are placed on the laboratory implants and the metal base of the lower occlusal denture. The further laboratory procedure for making the dentures is according to the usual procedure for making a total denture.

Results: Such created lower dentures result in better functionality and esthetics, returning back the lost structures that occur during the extraction of natural teeth.

Conclusion: From our study, we can conclude that the production of lower total dentures on mini implants provides physiological transmission of the chewing pressure through the body of the implant of the bone structure of the jaw, and therefore improving the statics and retention of the dentures in the patient's mouth.

Key words: mini dental implant, portable caps – transfers, micro-matrices

ПРИМЕНА НА 3D ПРИНТЕРИТЕ ВО ЗАБОТЕХНИЧКА ЛАБОРАТОРИЈА

Автор: Ангела Василевска

Коавтор: Сања Младеновска

Ментор: Проф. д-р Гордана Ковачевска

Катедра за стоматолошка протетика

Вовед: 3D принтањето е брзо растечка технологија во многу области во индустријата, а денес се применува и во заботехничките лаборатории. Денталните 3D принтери содржат светла или ласери кои полимеризираат различни материјали со компјутерска водена прецизност потребна за изработка на мали надоместоци со сложени детали.

Цел: Целта на нашата презентација е да се прикаже примената на оваа технологија за изработка на дентални надоместоци, со помош на 3D принтер, кој обезбедува печатење со голема брзина, прецизност и висока разолуција.

Материјал и метод: Ќе ги прикажеме видовите на заботехнички принтери, материјалите и методите кои се користат за изработка на прецизни студио или работни модели, хируршки водичи, оклузални вметнувачи, скелети на протетички надоместоци, па дури и целосни реставрации, ортодонтски апаратчиња, привремени коронки и мостови, податоци добиени преку електронско пребарување и анализа на Google и Pub Med/MEDLINE.

Резултати: Од прегледот на литературата и пребарување на базата на податоци на интернет, податоците укажуваат дека денес Envisiontec, Inc. и Formlabs - Form 2 се најнапредни 3D принтери за печатење. Предностите со овој метод на изработка на дентални надоместоци се од финансиски аспект, пократко работно време за обработка, како резултат на CAD (компјутерско водено дизајнирање) на надоместоците. Материјалите ги имаат потребните механички, хемиски, оптички својства во зависност од видот на денталниот надоместок.

Заклучок: Од анализата на податоците можеме да заклучиме дека 3D принтерот е современа идеална технологија за прецизно 3D печатење на дентални надоместоци, и треба да биде избор за секоја современа заботехничка лабораторија.

Клучни зборови: 3D принтери, материјали, дентални надоместоци

APPLICATION OF 3D PRINTERS IN DENTAL LABORATORY

Author: Angela Vasilevska

Co-author: Sanja Mladenovska

Mentor: Assoc. Prof. Dr. Sc. Gordana Kovacevska

Department of dental prosthetics

Introduction: 3D prints, is a rapidly growing technology in many areas of industry and today is applied in dental laboratories. Dental 3D printers contain lights or lasers that polymerize different materials with computer guided precision required for making small fees with complex details.

Objective: The purpose of our presentation is to show the application of this technology for making dental fees, using a 3D printer that provides high speed printing, precision and high resolutions.

Materials and Methods: We will show the types of dental technicians printers, materials and methods used to manufacture precision studio or working models, surgical guides, occlusal inserter, skeletons of prostheses and even complete restorations, orthodontic appliances, temporary crowns and bridges, data obtained via electronic search and analysis on Google and Pub Med/MEDLINE.

Results: From the literature review and search the database online, the data shows that today Envisiontec, Inc., and Formlabs - Form 2 are the most advanced 3D printers for printing. Advantages to this method of preparation of dental fees are monetarily, shorter processing time, due to CAD (computer driven design) fees. The materials have the necessary mechanical, chemical, optical properties depending on the type of dental compensation.

Conclusion: The analysis of the data we can conclude that 3D printer is ideal modern technology for accurate 3D printing of dental fees, and should be a choice for every modern dental laboratory.

Keywords: 3D printers, materials, dental fees

CAD/CAM ТОТАЛНИ ПРОТЕЗИ

Автор: Ана Паноска

Ментор: Проф. д-р Гордана Ковачевска

Катедра за стоматолошка протетика

Вовед: Забните/стручни забни техничари со CAD/CAM технологија дизајнираат и изработуваат широк спектар на иновативни, протетички надоместоци како инлеи, онлеи, керамички коронки, фасети, мостови, супраструктури, парцијални и тотални протези.

Цел: Целта на оваа презентација е да ги прикажеме лабораториските и клиничките фази за изработка на тотални протези со CAD/CAM технологија.

Материјал и метод: Вршевме електронското пребарување и анализа на Google, PubMed/MEDLINE на релевантни публикации, клинички студии, лабораториски технички трудови, прикази на случаи и ревиски трудови за изработка на тотални протези со CAD/CAM технологијата во дизајнот и изработката на тотални протези од ПММА блокови.

Резултати: Податоците од нашето пребарување одат во прилог на позитивни резултати од CAD/CAM технологијата за изработка на тотални протези. Тимови на професионалци, покажаа дека е изводливо да се изработат CAD/CAM протези, кои, во споредба со конвенционално изработени протези нудат некои важни придобивки како: олеснета лабораториска работа, отсуство на резидуалниот мономер, подобрен квалитет (физички и механички карактеристики на материјалот за база од протезата), адхезија на *Candida albicans* на базата од протезите и намалување на бројот на посети за пациентот.

Заклучок: Од нашите сознанија можеме да заклучиме дека компјутерски помогната технологија во функција на изработка на тотални протези е нова метода од која се очекува да ги надмине сите недостатоци на конвенционалните методи за изработка на тотални протези.

Клучни зборови: CAD/CAM, тотални протези, електронското пребарување, предности

CAD/CAM COMPLETE DENTURES

Author: Ana Panoska

Mentor: Assoc. Prof. Dr. sc. Gordana Kovacevska

Department of dental prosthetics

Introduction: The professional dental technicians design and make a wide variety of innovative, new appliances like inlays, onlays, milled ceramic crowns, veneers, bridges, partial and complete dentures.

Aim: The aim of this paper is to present the lab and clinical phases in the production (making) of complete dentures with a CAD/CAM technology.

Materials and Methods: We did a thorough Google and PubMed/MEDLINE browsing for relevant publications, clinical studies, technical lab reports, casestudies and reviews on how to produce/ make complete dentures using the CAD/CAM technology with PMMA Denture bases.

Results: The data we gathered contributes to the advantages of the use of CAD/CAM technology for the production (making) of complete dentures. Professional teams showed that it is possible to make CAD/CAM complete dentures, which, compared to conventionally processed dentures offer some important benefits: they alleviate the work in the lab, reduction of residual monomer, improved physical properties of the acrylic resin base, reduction in polymerization shrinkage, reduction in the number of patient visits, and adhesion of *Candida albicans* to the denture base.

Conclusion: The research shows that a computer-aided technology used for the production of complete dentures is a new method which is expected to surpass the drawbacks of the conventional methods.

Key words: CAD/CAM, total dentures, electronic browsing, advantages



Катедра за болести на забите и ендодонтот

Department of dental pathology and endodontics

КОНЗЕРВАТИВЕН ТРЕТМАН НА ДЕСТРУИРАНИ ЗАБИ

Автор: Андреј Талевски

Коавтор: Здравко Јовчески

Ментор: Проф. д-р Соња Апостолска

Катедра за болести на забите и ендодонтомот

Цел: да се прикаже конзервативната техника со примена на композитен материјал зајакнат со влакна за реставрација на деструирани заби.

Материјал и метода: Со цел да се зајакне преостанатата структура на забот, како материјал за конзервативна санација на забот го применивме композитот зајакнат со влакна EverX Posterior (GC, Tokio, Japan) кој се користи како замена за дентин. Последниот слој 2 mm оклузално го завршивме со примена на nano композитот BRILIANT EverGlow (Coltene/Whaledent).

Резултати: Добиените резултати укажуваат дека со употребата на композитот зајакнат со влакна everX постериор како замена за дентин беше многу поволна бидејќи ја елиминираше потребата од изработка на конвенционална коронка, што би барало отстранување на дополнителната структура на забот како и коронарно зајакнување со надоградба.

Заклучок: Со појавата на композитните материјали зајакнати со влакна се овозможија нови терапевтски решенија и се проширија индикациите за изработка на директни реставрации дури и во случаи на поголема загуба на тврдите забни ткива. Кратките влакна на GC everX постериор композитот го прават совршена подлога за зајакнување на композитно полнење кај големи кавитетии и оваа техника може да се смета за економична, практична и помалу инвазивна како што беше прикажана и во нашиот случај.

Клучни зборови: композити зајакнати со влакна, постенодонтска санација, деструирани заби

CONSERVATIVE TREATMENT OF DEGRADED TEETH

Author: Andrej Talevski

Co-author: Zdravko Jovcheski

Mentor: Prof. Dr. sc. Sonja Apostolska

Department of dental pathology and endodontics

Purpose: To display the conservative technique using fiber reinforced composite material for the restoration of destructed teeth.

Material and method: In order to strengthen the remaining structure of the tooth, we used the EverX Posterior (GC, Tokio, Japan) composite material used as a substitute for dentine. The last layer of 2 mm occlusal we ended up using the nano composite BRILIANT EverGlow (Coltene / Whaledent).

Results: The obtained results indicate that the use of the EverX fiber-reinforced composite posterior as a substitute for dentine was very favorable because it eliminated the need for a conventional crown, which would require removing the additional structure of the tooth as well as coronary strengthening with an upgrade.

Conclusion: With the emergence of fiber reinforced composites, new therapeutic solutions were made available and direct indications of direct restorations were extended even in cases of greater loss of hard tooth tissue. The short fibers of the GC everX posterior composite make the perfect substrate for enhancing composite filling in large cavities and this technique can be considered economical, practical and less invasive as shown in our case.

Key words: fiber reinforced composites, post-donation remediation, destructed teeth

ЗНАЧЕЊЕ НА ДИФЕРЕНЦИЈАЛНАТА ДИЈАГНОЗА ВО ЕНДОДОНЦИЈАТА

Автор: Емилија Видимче

Коавтор: Ивана Бајрактарова

Ментор: Проф. Д-р Лидија Поповска

Катедра за болести на забите и ендодонтомот

Вовед: Во ендодонцијата се среќаваат различни класификации за дијагноза на заболувањата на пулпата. За жал, клиничкиот наод често доведува до конфузија, погрешна терминологија и неправилна дијагноза. Поставување на правилна дијагноза која ја дефинира состојбата на пулпата е клучна за одредување на соодветниот клинички третман.

Цел на ова испитување беше утврдување на симптомите и знаците според кои може да се направи диференцијална дијагноза помеѓу две заболувања: длабок кариес (реверзибилен пулпитис) и асимптоматски иреверзибен пулпитис (хроничен пулпитис), да се прецизира клиничката слика и да се примени соодветен третман.

Материјал и метод: со испитувањето опфативме вкупно 30 заби каде постоеше голема кариозна лезија, но притоа пациентите не укажуваа на посебно изразени симптоми и спонтан болка. Кај сите нив беше земена анамнеза и направен клинички преглед (визуелна инспекција и сондирање, перкусија, рентген дијагностика, тестови за виталитет), поставуваме дијагноза, која ја потврдувавме по целосното отстранување на кариозно размекнатите ткива. Според соодветната дијагноза ја применувавме и терапијата: прекривање на пулпата или ендодонтска терапија.

Резултати: Добиените резултати покажаа дека многу почесто беше потврдена дијагнозата на хроничен пулпитис во однос на длабокиот кариес, што особено беше потенцирано кај повозрасните пациенти. Кај дијагностицираните длабоки кариеси почесто не постоеше директна експозиција на пулпата, па многу почесто применивме индиректно прекривање на пулпата.

Заклучок: При поставување на дијагнозата различни аспекти (возраста на пациентот, клиничките знаци и симптоми и типот на експонираност) влијаат на конечната одлука за третманот кој ќе се примени. Во некои случаи, клиничките и радиографските испитувања доведуваат до конфликтни резултати што доведува до поставување на несигурна дијагноза и погрешно применета терапија.

Клучни зборови: длабок кариес, пулпитис, тестови за виталитет, диференцијална дијагноза, терапија

SIGNIFICANCE OF THE DIFFERENTIAL DIAGNOSIS IN ENDODONTICS

Author: Emilija Vidimce

Co-author: Ivana Bajraktarova

Mentor: Prof. Dr. sc. Lidija Popovska

Department of dental pathology and endodontics

Introduction: There have been a variety of diagnostic classification systems advocated for determining endodontic disease. Unfortunately, clinical findings often lead to confusion, misleading terminology, and incorrect diagnoses. Setting the correct diagnosis that defines the condition of the pulp is key to determining clinical treatment.

Aim: The purpose of this study was to determine the symptoms and signs according to which a differential diagnosis can be made between two diagnoses: deep caries (reversible pulpitis) and asymptomatic reversible pulpitis, to define the clinical finding and to apply appropriate treatment.

Materials and methods: a total of 30 teeth with a large carious lesion were included in this study. The patients did not point out particularly symptoms and spontaneous pain. From all of them anamnesis were taken and a clinical examination (visual inspection and probe, percussion, X-ray diagnostics, vitality tests) were made. A preliminary diagnosis was established, and after the complete removal of the cariously- softened tissues the final diagnosis was confirmed. According to the diagnosis the therapy were applied: pulp capping or endodontic therapy.

Results: The results obtained showed that the diagnosis of chronic pulpitis was much more commonly confirmed in relation to deep caries, which was particularly emphasized in elderly patients. In diagnosed deep caries usually there was no direct exposure to the pulp, so we applied indirect pulp capping.

Conclusion: When setting the diagnosis, different aspects (patient's age, clinical signs and symptoms and type of exposure) affect the final decision on the treatment to be applied. In some cases, clinical and radiographic investigations lead to conflicting outcomes, establishment of an uncertain diagnosis and therapy.

Key words: deep caries, pulpitis, vitality tests, differential diagnosis, adequate therapy

МИКРОПРОПУСТЛИВОСТ НА ДВА BULK КОМПОЗИТИ И ЕДЕН КОНВЕНЦИОНАЛЕН КОМПОЗИТ – КОМПАРАТИВНА СТУДИЈА

Автор: Марио Јурхар

Ментор: Асс. д-р Марина Ефтимоска

Катедра за болести на забите и ендодонтомот

Цел: Да се евалуира микропропустливоста кај кавитетите со II класа препарација, реставрирани со два балк композити компарирани со еден конвенционален композит.

Материјали и метод: Петнаесет свежо екстрахирани заби од ортодонтски причини се селектирани за оваа студија. Направени се стандардни кавитети - II класа препарација, на оклузалните, мезијалните т.е. дисталните површини од примероците, со длабочина од 4мм. Потоа се поделени во три групи од по пет заби. Evetric® Bond (Ivoclar Vivdent) се користи како адхезив. Кај првата група, забите се реставрирани со Tetric EvoFlow Bulk Fill (Ivoclar Vivdent) - 4мм, а како финален оклузален слој аплициравме Evetric (Ivoclar Vivdent). Кај втората група аплициран е X-tra fill bulk композит (Voco) во слоеви од 4мм, а кај третата група конвенционален Te-econom plus (Ivoclar Vivdent) во слоеви од 2мм. Потоа нанесовме два слоја лак за нокти и примероците се потопуваат во метиленско сино 48 часа. Последователно се пресекуваат надолжно во мезио-дистален правец. Пресеците се правени на 2мм, 4мм и 6мм во длабочина, а микропропустливоста е евалуирана преку анализа на фотографии.

Резултати: Микропропустливоста е најмала кога се користи течен Балк Evo Flow во комбинација со Evetric наноккомпозит.

Заклучок: Комбинацијата од Evo Flow I Evetric за оптуирање на кавитети од втора класа покажа најдобри резултати.

Клучни зборови: Evo Flow Bulk Fill, Evetric (Ivoclar Vivdent) X-tra fill bulk composite (Voco), Te-econom plus (Ivoclar Vivdent), микропропустливост

MICROLEAKAGE BETWEEN TWO BULK COMPOSITES AND ONE CONVENTIONAL COMPOSITE - COMPARATIVE STUDY

Author: Mario Jurhar

Mentor: Ass. d-r Marina Eftimoska

Department of dental pathology and endodontics

Aim: The goal is to evaluate the microleakage in II class cavity preparation, restored with two Bulk composites compared with one conventional composite.

Materials and methods: Fifteen freshly extracted teeth from orthodontic reasons were selected for this study. Standard cavities - II class preparation of the selected teeth was made, with a depth of 4mm and they were divided into three groups. We used Evetric® Bond Ivoclar Vivdent as an adhesive. In the first group, the teeth were restored with Tetric EvoFlow Bulk Fill (Ivoclar Vivdent) - 4mm and Evetric (Ivoclar Vivdent), a nanohybrid composite was applied as a final occlusal layer. The second group of teeth was applied with X-tra fill bulk composite (Voco) - layers of 4mm, and in the third group, conventional Te-economy plus (Ivoclar Vivdent), was applied in 2mm. Consequently, the samples are coated with two layers of nail varnish. Next the teeth were submerged in methylene blue for 48 hours, then they were cut of longitudinally in mesio-distal direction. The cuts were made at 2mm, 4mm and 6mm depth, and the microleakage was evaluated by the analysis of the made photos.

Results: The smallest microleakage occurred when the cavities were sealed with liquid Bulk Evo Flow in combination with Evetric nanocomposite.

Conclusion: The combination of Evo Flow and Evetric nanocomposite for opturation of second-class cavities, shows the best results in terms of microleakage.

Key words: Evo Flow Bulk Fill, Evetric (Ivoclar Vivdent), X-tra fill bulk composite (Voco), Te-economy plus (Ivoclar Vivdent), microleakage

ОТВОРАЊЕ НА ПРЕПАРАЦИОНЕН КАВИТЕТ СО ЛАСЕР, НЕГОВИ ПРЕДНОСТИ И НЕДОСТАТОЦИ

Автор: **Миран Исмаили**

Коавтор: **Раив Стругалиа**

Ментор: Доц. д-р **Василка Ренцова**

Катедра за болести на забите и ендодонтомот

Цел: Да се проследат и споредат предностите и недостатоците на отворање на кавитет со ласер, во однос на класичниот начин на отворање на препарационен кавитет.

Материјал и метод: Ова истражување се состоеше од два дела. Првиот дел го изведувавме на 6 екстрахирани интактни заби. Кај 3 од примероците препарацијата на кавитети прва класа ја правевме со ласер iPlus Waterlase од фирмата Biolase, додека кај другите три со турбина и дијамантски борер. Кај испрепарираниите кавитети ги набљудувавме: рабовите, сидовите и дното на кавитетот, односно колкава е потребата за повторна обработка на кавитетот. Исто така во приватна клиника во Гостивар каде се користи ласерот iPlus Waterlase од фирмата Biolase за препарација, имавме можност да анкетираме 10 пациенти.

Резултати: Добиените резултати укажуваат дека ласерот нуди повеќе предности при обраката на кавитетите меѓу кои и заштеда на време, додека пак анкетираниите пациенти укажаа дека биле смирени во текот на интервенцијата и кариозните лезии им биле отстранети на брз, безболан начин.

Заклучок: Денталната медицина е една од најфобичните професии, во однос на пациентите. Сето тоа е како резултат од звуците кои ги испуштаат инструментите во текот на интервенцијата, како и поради болката која е присутна, но со користење на ласерот сето тоа е редуцирано.

Клучни зборови: ласер, отворање на препарационен кавитет, болка

OPENING OF PREPARATION CAVITY WITH LASER, ITS ADVANTAGES AND DISABILITIES

Author: **Miran Ismaili**

Co-author: **Raiv Strugalia**

Mentor: Asst. Prof. Dr. sc. **Vasilka Rendzova**

Department of dental pathology and endodontics

Goal: To follow and compare the advantages and disadvantages of opening a cavity with a laser in relation to the classical way of opening a preparative cavity.

Materials and methods: This study was consisted of two parts. The first part was performed on 6 extracted intact teeth. In 3 of the samples, the first-class cavitation preparation was done with a laser iPlus Waterlase by Biolase, while the other three with a turbine and a diamond borer. In the crafted cavities we observed: the edges, walls and the bottom of the cavity, and the need for the reprocessing of the cavity. Also in a private clinic in Gostivar where the laser iPlus Waterlase by Biolase was used, we had the opportunity to survey 10 patients.

Results: The obtained results indicate a shortened time of need for cavity processing, which saves time and the surveyed patients indicated that they were calm during the intervention and the caries lesions were removed in a quick, painless manner.

Conclusion: Dental medicine is one of the most fascinating professions in terms of patients coming. All this is as a result of the sounds that the instruments release during the interview, as well as the pain that is present, but using the laser is all reduced.

Key words: laser, opening of preparation cavity, pain.



Катедра за детска и превентивна стоматологија

Department for pediatric and preventive dentistry

ПРОЦЕНКА НА НИВОТО НА ИНФОРМИРАНОСТ ЗА ТРАУМАТСКАТА ПОВРЕДА АВУЛЗИЈА НА ЗАБ

Автор: **Верица Гаврилоска**

Ментор: Проф. д-р **Мира Јанкуловска**

Катедра за детска и превентивна стоматологија

Цел: Цел на ова истражување е да се спознае нивото на информираност на родителите, наставниците од основните училишта, како и студентите на Стоматолошкиот факултет при УКИМ во Скопје за тоа каков вид на трауматска повреда претставува авулзијата на заб и кој е правилниот начин за справување со истата.

Материјал и метод: Во оваа студија, по пат на анкета, беа вклучени вкупно 70 испитаници: 20 наставници од основни училишта во Гостивар и Гевгелија, 20 родители, како и 30 студенти на Стоматолошкиот факултет во Скопје.

Резултати: Резултатите од обработените анкетни листови покажуваат дека над 50% од испитаните родители и наставници сметаат дека забот треба да се завитка во салфета, газа или марамче и да се оди во стоматолошка амбуланта. Исто така, добар дел од студентите по денална медицина се запознаени со оваа проблематика и сметаат дека најдобар медиум за чување на авулдиран заб пред реимплантацијата е плунката, додека, на второ место, доаѓа млекото.

Заклучок: Резултатите од оваа студија укажуваат на варијабилни знаења за оваа проблематика и справувањата со неа. Заклучокот е дека во основните училишта за родителите и наставниците треба да се изготви протокол за третман на ваков вид на трауматска повреда на забите.

Клучни зборови: авулзија на заб, траума, информираност

ASSESSMENT OF THE LEVEL OF INFORMATION FOR TRAUMATIC INJURY TOOTH AVULSION

Author: **Verica Gavriloska**

Mentor: Prof. Dr. sc. **Mira Jankulovska**

Department for pediatric and preventive dentistry

Aim: The aim of this study is to assess the level of information and knowledge possessed by the primary school teachers, the parents and students as well what kind of traumatic injury tooth avulsion represents and what is the right way to deal with it.

Materials and methods: In order to achieve this aim, a survey was carried out among 70 respondents, 20 teachers from the primary schools from Gostivar and Gevgelija, 20 parents and 30 dentistry students.

Results: From the statistical analysis, more than 50 % of the parents and teachers consider that the tooth should be wrapped in a napkin or a handkerchief and a dental clinic should be visited. The dental students who participated in this research, think that the best place for the tooth to be kept after avulsion was for it to be placed in saliva, and milk right after that.

Conclusion: The case study results show variable knowledge for this issue and the show that a protocol for an avulsed tooth treatment should be created for the parents and teachers.

Key words: tooth avulsion, traumatic injury, information

ОДРЕДУВАЊЕ НА НАНОЦВРСТИНА КАЈ BULK-FILL КОМПОЗИТИ

Автор: Стефан Попов

Ментор: Проф. д-р Елизабета Ѓоргиевска

Катедра за детска и превентивна стоматологија

Цел: на студијата е да се процени наноцврстината и модулот на еластичност кај пакувачките и течните bulk-fill композитни реставративни материјали.

Материјал и метод: Во студијата беа користени 4 типа на bulk-fill композити: два пакувачки (Tetric EvoCeram Bulk Fill и Filtek Bulk Fill) и два течни (SureFill SDR и Tetric EvoFlow Bulk Fill). Од секој материјал беа изработени по 3 примероци, во облик на цилиндер со димензии 10 мм дијаметар и 1 мм висина. Примероците беа изработени со помош на силиконски модли кои од двете страни беа покриени со предметни стакленца со цел да се добие што е можно помазна површина. Тестирањето на примероците беше изведено по метод на наноиндентација со користење на UMIS-2000 наноиндентационен систем (ASI, Canberra, Australia) со користење на Berkovich индентер.

Резултати: Пакувачките композити покажаа поголеми вредности на наноцврстината во однос на течните. Немаше значајни разлики во наноцврстината помеѓу различните композити од истата група.

Заклучок: Сите испитувани композити покажаа задоволителни вредности на наноцврстината.

Клучни зборови: наноиндентација, наноцврстина, модул на еластичност, композити

EVALUATION OF NANOHARDNESS IN BULK-FILL COMPOSITE RESINS

Author: Stefan Popov

Mentor: Prof. Dr. sc. Elizabeta Gjorgievska

Department for pediatric and preventive dentistry

Aim: to evaluate the nanohardness and the modulus of elasticity in packable and flowable bulk-fill resin composites.

Materials and methods: Four different types of bulk-fill composite resins were used in the study: two packable (Tetric Evo Ceram Bulk Fill and Filtek Bulk Fill) and two flowable (SureFill SDR and Tetric EvoFlow Bulk Fill). Three cylindrical samples were prepared from each material (10 mm in diameter and 1 mm height). The samples were prepared using a silicone mold, and both sides were covered with glass slides in order to achieve a smoother surface. The testing was performed by nanoindentation with UMIS-2000 nanoindentation system (ASI, Canberra, Australia), with a Berkovich indenter.

Results: The packable composites demonstrated higher values of nanohardness compared to the flowable ones. There was no significant difference between the different composites in each group.

Conclusion: All tested composite resins showed satisfactory values of the nanohardness.

Keywords: Nanoindentation, nanohardness, modulus of elasticity, composite resins



Катедра за болести на устата и пародонтот

Department of oral diseases and periodontology

ДИЈАГНОСТИЧКИ И ПРОГНОСТИЧКИ МАРКЕРИ НА ПАРОДОНТАЛНАТА БОЛЕСТ

Автор: **Бојан Попоски**

Коавтор: **Мирко Савески**

Ментор: проф. д-р **Ќиро Ивановски**

Коментор: науч. сор. д-р **Катарина Дирјанска**

Катедра за болести на устата и пародонтомот

Цел на трудот: Да се утврдат вредности на саливарните ензимски биомаркери (алкална фосфатаза-AP, аспартат аминок трансфераза-AST и лактат дехидрогеназа-LDH) кај испитаници со здрав и заболен пародонт и можноста за користење на овие саливарни ензими како дијагностички и прогностички маркери кај пациенти со пародонтопатија.

Материјал и метод на работа: Во истражувањето беа вклучени 45 испитаници (15 со клинички здрава гингива, 15 со гингивит и 15 со клинички манифестна пародонтопатија). Од сите испитаници колекциониравме плунка со спитинг методата, во утринските часови. По обработка на плунката, таа беше смрзнувана на -200C во комора на ладилник. Кај испитаниците беа определувани индексните вредности (индекс на дентален плак Silness-Löe, ИГИ Silness-Löe, СБИ Muhlemann, а кај пациентите со пародонтопатија го определувавме клиничкото губење на пародонталниот припој). Вредностите на ензимите во плунка ги определувавме спектрофотометриски, со следните методи: AP-IFCC, AST-IFCC, LDH-PYRUVATE, во биохемиската лабораторија на Катедрата за болести на устата и пародонтомот.

Резултати: Добиените резултати покажаа повисоки вредности на испитуваните саливарни биомаркери кај пациентите со гингивит и пародонтопатија, во споредба со испитаниците со здрава гингива.

Заклучок: Саливарните вредности на ALP, AST и LDH, претставуваат солидни параметри за определување на активноста и на прогнозата на пародонталната болест.

Клучни зборови: плунка, ензими, пародонтопатија

DIAGNOSTIC AND PROGNOSTIC MARKERS OF THE PERIODONTAL DISEASE

Author: **Bojan Poposki**

Co-author: **Mirko Saveski**

Mentor: Prof. Dr. Sc. **Kiro Ivanovski**

Co-mentor: Assistant research professor **Katarina Dirjanska**

Department of oral diseases and periodontology

Goal: To determine the values of the salivary enzymatic biomarkers (alkaline phosphatase, aspartate aminotransferase and lactate dehydrogenase) in patients with healthy and diseased periodontium as well as the possibility of using these salivary enzymes as diagnostic and prognostic markers in patients with periodontitis.

Materials and methods: The study included 45 examinees (15 with a clinically healthy gingiva, 15 with gingivitis and 15 with clinically manifested periodontal disease). We used the spitting method to collect saliva from all the examinees in the morning hours. After processing, the saliva was frozen at -20oC in a freezer. The index values (Index of dental plaque Silness-Löe, Index of gingival inflammation (IGI) Silness-Löe, Sulcus bleeding index (SBI) Muhlemann, and for the patients who had periodontal disease – the clinical attachment loss) were determined in the examinees. The values of the enzymes in the saliva were determined with spectrophotometry with the following methods: AP – IFCC, AST – IFCC, LDH –PYRUVATE, in the biochemical laboratory of the Department of oral diseases and periodontology.

Results: The obtained results showed higher values of the examined salivary biomarkers in the examinees with gingivitis and periodontal disease, in comparison with the examinees who had a healthy gingiva.

Conclusion: The salivary values of ALP, AST and LDH are solid parameters in the determination of the activity and prognosis of the periodontal disease.

Keywords: saliva, enzymes, periodontal disease

ПРЕКУМЕРНАТА ТЕЖИНА КАКО РИЗИК ФАКТОР ЗА ПАРОДОНТАЛНОТО ЗДРАВЈЕ

Автор: **Мартин Стојанов**

Коавтор: **Ирена Андоновиќ**

Ментор: Науч.сор.д-р **Кристина Митиќ**

Катедра за болести на устата и пародонтомот

Вовед: Прекумерната тежина е сигнификантно поврзана со системското и пародонталното здравје.

Цел: Целта на ова истражување е да се утврди поврзаноста помеѓу зголемената телесна тежина и хроничната пародонтална болест, како главна причина за губиток на забите кај возрасната популација.

Материјал и метод: Во оваа студија беа вклучени 56 испитаници (возраст 20-59 год.) (23 жени, 33 мажи) поделени во две групи според нивниот индекс на телесна тежина (ИТТ); (тежина (кг)/висина(м)²): 26 испитаници имаа ИТТ > или =30 kg/m² (дебели) и 30 со ИТТ < 25 kg/m² (не-дебели). Пародонталниот статус кај секој пациент беше одреден според Пародонталниот индекс (СРITN). Сите испитаници пополнија прашалник кој се однесуваше на орално-хигиенските навики и пушењето.

Резултат: Застапеноста на гингивалната инфламација во однос на ИТТ беше сигнификантно повисока кај групата дебели (88%) во однос на не-дебели (74,4%) испитаници. Во однос на длабочината на пародонталниот цеп, не постоеше сигнификантна разлика меѓу испитуваните групи.

Заклучок: Прекумерната тежина е асоцирана со зголемена преваленца на гингивалната инфламација. Превенцијата и менаџирањето на зголемената тежина овозможуваат обезбедување на подобро системско и пародонтално здравје.

Клучни зборови: индекс на телесна тежина, зголемена телесна тежина, гингивална инфламација, пародонтална болест.

OBESITY AS A RISK FACTOR FOR PERIODONTAL HEALTH

Author: **Martin Stojanov**

Co-author: **Irena Andonovik**

Mentor: Assistant research professor **Kristina Mitik**

Department of oral diseases and periodontology

Background: Obesity was found to be significantly associated with systemic and periodontal health.

Aim: The aim of this study was to examine if obesity correlates with chronic periodontitis, which is a major cause of tooth loss in adults.

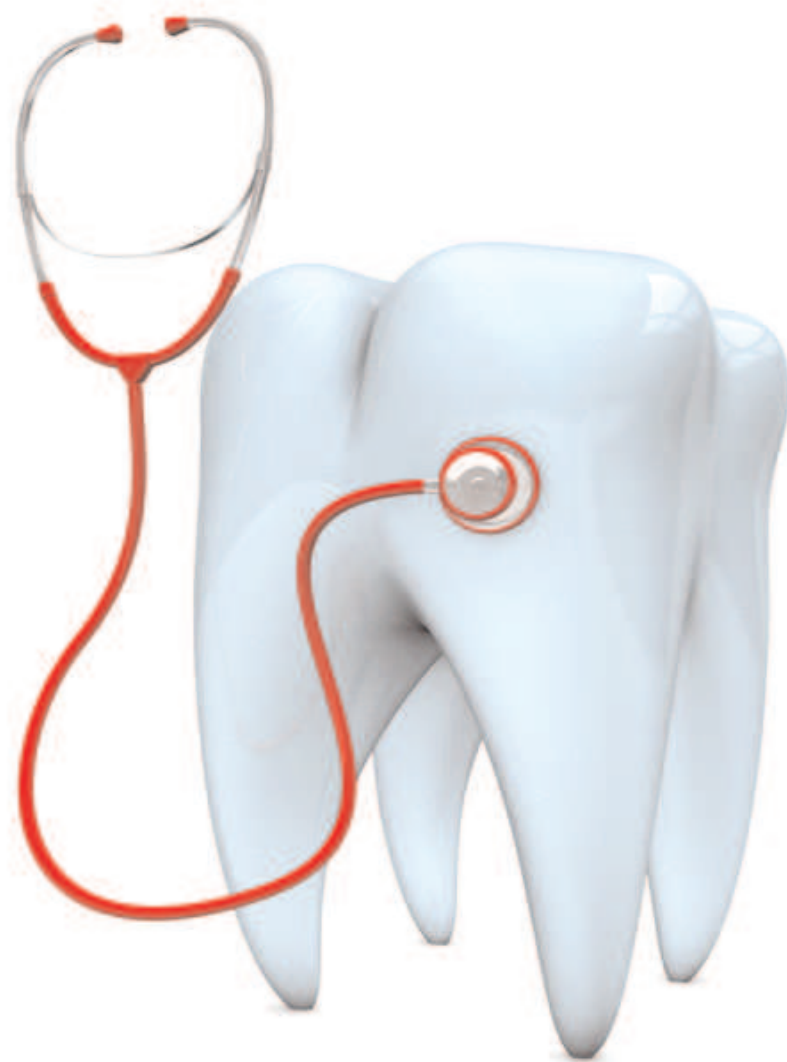
Material and Method: 56 healthy subjects, (20 to 59 years of age) (23 women and 33 men) were included in this study divided into two groups according to their body-mass index (the weight in kilograms divided by the square of the height in meters: 26 with body mass index (BMI) > or =30 kg/m² (obese) and 30 with BMI < 25 kg/m² (non-obese). Periodontal status of each patient was estimated by the Community Periodontal Index of Treatment Needs (CPITN). The subjects completed a questionnaire about oral hygiene habits and smoking.

Results: The prevalence of gingival inflammation according to BMI was significantly (P=0,03) more in obese (88%) than in non-obese (74.4%) individuals. No significant difference was found for probing depth among the groups.

Conclusion: Obesity is associated with increased prevalence of gingival inflammation. Prevention and management of obesity may be considered to promote better systemic and periodontal health.

Keywords: Body mass index, obesity, gingival inflammation, periodontal disease





Постер презентации
Poster presentation



Катедра за орална хирургија

Department of oral surgery

ОД ИНДЕКС ДО ДИПЛОМА ПРЕДИЗВИК И ПЕРСПЕКТИВА

Автор: Милена Митревска

Коавтор: Елена Донева

Ментор: Асс. д-р Гордана Апостолова

Катедра за орална хирургија

Цел: Да се процени мотивираноста на студентите при уписот на Стоматолошки факултет, во тек на студиите и нивните очекувања по дипломирањето.

Материјал и метод: Во студијата беа вклучени 120 испитаници, студенти на Стоматолошкиот факултет, поделени во 6 групи кои пополнуваа анкетни прашалници за одлуката за упис на факултет, процесот на студирање, дипломирање, стажирање и перспектива.

Резултати: Добиените резултати укажуваат дека повеќето од студентите се одлучиле за стоматологија поради тоа што им се допаѓа. Во процесот на студирање, повеќето студенти се делумно задоволни од образовниот процес, повеќето студенти очекуваат да дипломираат во предвидениот рок додека во анализата за стажирањето сметаат дека е корисно заради осамостојување во работата но не е доволно стажирање од една година. Исто така, според спроведената анкета, резултатите покажуваат дека повеќето студенти очекуваат да се вработат во сопствена приватна ординација.

Заклучок: Студентите избрале стоматологија затоа што им се допаѓа, делумно се задоволни од образовниот процес и доколку повторно би избирале, најверојатно повторно би избрале стоматологија. Во поглед на дипломирањето очекуваат да дипломираат во предвидениот рок, сметаат дека стажирањето е корисно поради осамостојување во работата, по добиена лиценца за работа очекуваат да се вработат во сопствена приватна ординација и доколку имаат можност би ги замениле нивните професори на факултет.

Клучни зборови: студирање, дипломирање, стажирање, перспектива, стоматологија

FROM INDEX TO DIPLOMA CHALLENGE AND PERSPECTIVE

Author: Milena Mitrevska

Co-author: Elena Doneva

Mentor: Ass d-r Gordana Apostolova

Department of oral surgery

Goal: Assessment of student's motivation through signing up, sustainability of motivation through the studies and expectations after graduating.

Materials and methods: The study involved 120 respondents, students at Faculty of Stomatology, divided in 6 groups. They filled questionnaire about subject views of their own decision in assignment at faculty, the process of studying, graduation, internship and expectations after graduating.

Results: Obtained results from questionnaire show that bigger percent of students sign for stomatology because they liked stomatology. Through the process of studying results show that students are partly satisfied of the educational process, also there is bigger percent of the students who expect to graduate in provided term. Results about internship showed that, internship is useful about independence at work but one year internship, is not enough. After getting license of work, there is bigger percent of students which will work in their own practice and if they have chance, they will replace their professors.

Conclusion: Students would choose stomatology because they like stomatology, and if they have to choose again, they would probably choose stomatology again.

Key words: Studies, graduation, internship, perspective, stomatology



Катедра за стоматолошка протетика

Department of dental prosthetics

КОМПАРАЦИЈА ВО ЕФИКАСНОСТА ОД УПОТРЕБАТА НА КОРОНКИ СО ПРИВРЕМЕНО ИЛИ ДЕФИНИТИВНО ЦЕМЕНТИРАЊЕ

Автор: Јован Крлев

Коавтор: Самир Незирски

Ментор: Проф. д-р. Билјана Капушевска

Катедра за стоматолошка протетика

Цел ни претставува да ја прикажеме ефикасноста од употребата на коронките кога тие се привремено или дефинитивно цементираны во устата на пациентот.

Материјал и метод: Иследувањето го изведовме врз 250 пациенти од нашето тековно работење, кај кои готовата коронка прво ја аплициравме привремено со соодветни пасти за привремено цементирање во времетраење од 8 дена, а потоа ја цементиравме со цемента за дефинитивно цементирање. Оформивме прашалник за секој пациент во кој ги пополнувавме нивните субјективни одговори и нашите објективни мерења на силата на цвакопритисок. Мерењето го изведувавме во 2 временски периоди, прво врз привремено цементираната коронка, па по 8 дена врз дефинитивно цементираната коронка, но по 24 часа од истото, избегнувајќи да ја мериме силата во моментот на цементирањето кога кај пациентот постои хиперсензитивност и болка.

Резултатите од субјективните одговори на пациентите укажаа дека кај сите пациенти (100%) чувството за ефективност во употребата е многу подобро со дефинитивно цементираната коронка. Мерењето на силата на цвакопритисокот изрзено во средна вредност укажа дека кај сите пациенти (100%) вредноста на силата на цвакопритисокот кај привремената коронка е многу помала ($x=175,72N$) од вредноста со дефинитивно цементираната коронка ($x=238,25N$).

Заклучокот не води до сознание дека секаде кадешто сме сигурни во здравјето на забот носач, дефинитивното цементирање на коронката, посебно ако станува збор за било кој вид порцеланска коронка е апсолутно право на избор на терапевтот.

Клучни зборови: вештачки коронки, сила на цвакопритисок, привремено цементирање, дефинитивно цементирање

COMPARISON IN EFFICIENCY FROM THE USE OF BOATS WITH TEMPORARY OR DEFINITIVE CEMENTING

Author: Jovan Krlev

Co-author: Samir Neziroski

Mentor: Assoc. Prof. Dr. Sc. Biljana Kapusevska

Department of dental prosthetics

Goal: To demonstrate the efficiency of the use of crowns when they are temporarily or definitely cemented in the patient's mouth.

Materials and methods: We carried out the investigation on 250 patients from our current work, in which the ready crown was first applied temporarily with suitable pastes for temporary cementing for a period of 8 days, and then we cemented it with cements for definite cementation. We have created a questionnaire for each patient in which we filled out their subjective responses and our objective measurements of the strength of the chewing pressure. We performed the measurement in 2 time periods, first on the temporarily cemented crown, and after 8 days on the definitely cemented crown, but after 24 hours of it, avoiding measuring the strength at the time of cementation when there is hypersensitivity and pain in the patient.

Results: The results of subjective responses to patients indicated that in all patients (100%) the sense of effectiveness in use is much better with a definitely cemented crown. Measurement of the strength of the chewing pressure in the mean value indicated that in all patients (100%) the value of the pulp force in the temporary crown was much lower ($x = 175.72N$) than the value with a definite cemented crown ($x = 238.25N$).

Conclusion: The conclusion leads us to the realization that wherever we are safe in the health of the tooth carrier, the definitive cementation of the crown, especially if it comes to any type of porcelain crown is the absolute right to choose the therapist.

Key words: dental crowns, mastication force, temporary cementation, definitive cementation

РАЗЛИЧНИ АНАТОМОМОРФОЛОШКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА TORUS PALATINUS ПОВРЗАНИ СО ПРОБЛЕМИТЕ ПРИ ИЗРАБОТКА НА ТОТАЛНАТА ПРОТЕЗА

Автор: Елена Лошкова

Коавтор: Христина Велкова

Ментор: Проф. д-р Јадранка Бундевска

Катедра за стоматолошка протетика

Вовед: Torus palatinus е коскено испапчување со непозната етиологија кое се наоѓа во средината на непцето во пределот на sutura palatinus mediana. Карактеристично за оваа анатомоморфолошка формација е што претставува екзостоза која може да биде различно изразена: малку или силно изразена, со различен облик, конфигурација, и со различна големина по ширина и должина.

Цел на трудот: нашето испитување беше да ги прикажеме начините на растеретување на коскената формација при протезирање за постигнување вентилен ефект при формирањето на вентилниот раб на протезата.

Материјал и метод: Како материјал користевме модели на кои извршивме растеретување на торусот кој претставува тврда нерезилиентна зона, покриена со слузокожа на трите начина: со селективен функционален отпечаток; при киветирање на протезата со обложување на зоната со алуминиумска фолија или со фосфатен цемент и со ослободување на пределот на торусот во готовата тотална протеза.

Заклучок: Со растеретувањето на торусот се постигнува вентилен ефект при формирањето на вентилниот раб на протезата. Од тука и клацкањето на тоталната протеза која јава преку торусот предизвикувајќи болка и кршење по нејзината средина се сведува на минимум.

Клучни зборови: torus palatinus, тотална протеза

VARIOUS ANATOMO-MORPHOLOGICAL FEATURES OF TORUS PALATINUS ASSOCIATED WITH PROBLEMS IN MAKING TOTAL DENTURES

Author: Elena Loshkova

Co-author: Hristina Velkova

Mentor: Assoc. Prof. Dr. Sc. Jadranka Bundevska

Department of dental prosthetics

Introduction: Torus palatinus is a bony protrusion with an unknown etiology found in the middle of the palate in the area of sutura palatinus mediana. Characteristic of this anatomy-morphological formation is that it is exostosis which can be differently expressed: slightly or strongly expressed, of a different shape, configuration, and of different size by width and length.

Aim: to illustrate the ways in which the bone formation was relaxed while trying to achieve a valve effect when forming the valve edge of the prosthesis.

Material and Method: As a material we used models on which we performed the loosening of the torus, which is a solid non-resilient zone, covered with mucus in three ways: with a selective functional imprint; during keveting of the denture by coating the zone with aluminum foil or with phosphate cement and by releasing the torus area into the ready - to - wear total denture.

Conclusion: With the release of the torus, a valve effect is achieved in the formation of the valve edge of the denture. From here, the rocking of the total prosthesis that rides through the torus causing pain and snapping in its environment is reduced to a minimum.

Keywords: torus palatinus, total denture

ЦАЈЗЕР МОДЕЛ СИСТЕМОТ- ЗНАЧЕЊЕ И ИЗРАБОТКА

Автор: Данче Марачкова

Коавтор: Софија Христова

Ментор: Ас.д-р Драган Петровски

Катедра за стоматолошка протетика

Цел: Изработката на фикснопротетски конструкции кои ги исполнуваат потребните критериуми за квалитет бара изработка на прецизен работен модел со подвижни трупчиња. Целта на овој труд е приказ на Цајзер системот за подвижни трупчиња

Материјал и метод: Извршивме преглед на достапната литература во врска со овој систем.

Резултати: Цајзер системот овозможува прецизна изработка благодарјќи на апаратот, кој ласерски ги определува правилните места за поставување на двојните колчиња. Така изработената база овозможува прецизен работен моделсоподвижнитрупчињакаде е неутрализирана врзувачката експанзија на гипсот.

Заклучок: Работното време инвестирано при изработката на работниот модел со Цајзер методата се враќа со добрата прилагоденост на дефинитивната изработка на крајот.

Клучни зборови: Цајзер модел метода, двојни колчиња, работен модел

ZEISER MODEL SYSTEM - IMPORTANCE AND FABRICATION

Author: Danche Marachkovska

Co-author: Sofija Hristova

Mentor: Ass.d-r Dragan Petrovski

Department of dental prosthetics

Purpose: The fabrication of high quality fixed prosthodontic restorations require a precise saw cut working model. The aim of this paper is to present the Zeiser system for the fabrication of a saw cut working cast with dowel pins.

Material and method: We reviewed available literature regarding this system

Results: The Zeiser system enables precise working, thanks to the apparatus which correctly locates the dowel pin holes on a plastic model tray. The final working model is more precise, because the binding expansion of the plaster is neutralized.

Conclusion: The working time invested in model fabrication by the Zeiser method results in a good fit of the final restoration.

Key words: Zeiser model method, dowel pin, working model

АДХЕЗИВНИ МОСТОВИ - НИВНА КОРИСНОСТ И ИЗБОР ВО СЕКОЈДНЕВНАТА ПРАКТИКА

Автор: Сара Стамкова

Коавтор: Ебру Али

Ментор: Ас. д-р Драган Петровски

Катедра за стоматолошка протетика

Цел: Алтернативните фиксни изработки, т.н. адхезивни мостови овозможуваат изработка на надоместоци со минимална препарација на забите, која е без болка и постигнување на задоволителна естетика, како најважни фактори за пациентите. Целта на овој труд е приказ на техниката на изработка на алтернативните мостовски решенија.

Материјал и метод: Направивме преглед на достапната литература во врска со оваа тематика, користејќи ги вообичаените интернет пребарувачи.

Резултати: Изработката на алтернативните надоместоци захтева правилна дијагноза и избор на пациенти. Самата техничка изработка не е комплицирана, но индикациите се ограничени.

Заклучок: Доколку постојат услови за изработка на алтернативни решенија, тие претставуваат совршен избор за терапија на малите дефекти. Поради сите нивни предности тие треба да се користат во секојдневната пракса.

Клучни зборови: адхезивни мостови, Мериленд мостови

ADHESIVE BRIDGEWORKS - BENEFITS AND CHOICE IN EVERYDAY PRACTICE

Author: Sara Stamkova

Co-author: Ebru Ali

Mentor: Ass. d-r Dragan Petrovski

Department of dental prosthetics

Purpose: Alternative fixed partial dentures, so called adhesive bridges, enable fabrication of minimum preparation restorations, which are painless, but still with good esthetics for the patients. The aim of this paper is to present the fabrication technique of adhesive bridges.

Material and methods: We performed a review of available literature about this thematic, using common internet browsing.

Results: The fabrication of adhesive bridge works requires proper diagnosis and patient selection. The fabrication technique itself is not complicated, but the indications are limited.

Conclusion: If there are conditions for adhesive bridges, they could present a perfect therapy choice for small defects. Because of their advantages they should be used in everyday practice.

Key words: adhesive bridges, Maryland bridges

ЦИРКОНИУМ-КОРИСТЕН МАТЕРИЈАЛ ВО СТОМАТОЛОГИЈАТА-ПРЕДНОСТИ И НЕДОСТАТОЦИ

Автор: **Ивана Чрчева**

Коавтор: **Елмедина Џаферовска**

Ментор: Науч. сор. д-р **Наташа Ставрева**

Катедра за стоматолошка протетика

Цел: Стоматолошката протетика најмногу обрнува внимание на естетиката, меѓутоа, за еден материјал да биде инкорпориран во усната празнина, покрај естетиката мора да има извонредни механички и хемиски својства – да биде биокompatибелен

Материјал и метод: Потполно керамички состав на протетичките материјали, најчесто биле изработувани од глина, алуминиум оксид и стакло-керамика. Тие не биле доволно механички издржливи и се употребувале само за предни заби. Со развојот на керамиката е добиена циркониум-оксидната керамика, чии механички, естетски и биокompatибелни својства направиле револуција во стоматологијата. Чистиот кристален циркониум е бел, мек, растеглив материјал.

Резултати: При користење на циркониум материјалите добиваме повеќе предности како што се: биокompatибелност, природен изглед, јачина, трајност, препарација, отпорни на корозија; а помалку недостатоци како што е абразивниот ефект врз забите, и кариес под коронката

Заклучок: Безметалните надоместоци се биокompatибелни со ткивата во устата. Дури и пациент со алергии или други ослабувања на имуниот систем, нема да има било каква негативна реакција поврзана со циркониумски надоместоци. Овој материјал овозможува транспарентност, а со самото тоа и голема сличност со природните заби.

Клучни зборови: циркониум, биокompatибелност, естетика, предности, недостатоци

ZIRCONIA – MATERIAL USED IN DENTISTRY- ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

Author: **Ivana Chrcheva**

Co-author: **Elmedina Djaferoska**

Mentor: Assistant research professor **Natasa Stavreva**

Department of prosthetic dentistry

Goal: prosthetic dentistry most attention is paid to aesthetics, but for one material to be incorporated in mouth, beside aesthetics must have excellent mechanical and chemical properties- to be biocompatible.

Materials and methods: Ceramic composition of prosthetic materials, often have been made from clay, aluminum oxide and glass-ceramics. This materials were not sufficiently mechanically durable and were used only for front tooth. With the development of ceramics, zirconium-oxide ceramics were obtained, whose mechanical, aesthetic and biocompatible properties made a revolution in dentistry. The pure crystalline zirconium is a white, soft, extensible material.

Results: With use of zirconium material we get more advantages such as: biocompatibility, natural appearance, strength, durability, preparation, corrosion-resistant; and less disadvantages such as: the decay underneath it caused by the abrasion of the hard material against and caries under the crown.

Conclusion: Zirconia crowns are biocompatible with tissues in the mouth. There is no need to worry about allergic reactions from your body because it is not rejected by the human body. This material allows transparency, and therefore a great similarity to natural teeth.

Key words: zirconia, biocompatible, aesthetics, advantages, disadvantage



Катедра за орална хирургија

Department of oral surgery

СТУДЕНТСКИ СТАВОВИ ЗА ОРАЛНОТО ЗДРАВЈЕ И ОРАЛНО - ХИГИЕНСКИТЕ НАВИКИ

Автор: Симона Силјановска

Коавтор: Ангела Донеvsка

Ментор: Науч. сор. д-р Соња Миндова

Катедра за болести на устата и пародонтомот

Вовед: Ставовите и навиките кои што се стекнуваат во текот на примарната и секундарната социјализација, можат значително да влијаат врз оралното здравје. Токму поради тоа, ја поставивме и целта на нашиот труд: да се утврди знаењето и ставовите за оралното здравје и орално-хигиенските навики кај студентската популација.

Материјал и метод: За реализација на ова истражување беа анкетирани вкупно 106 студенти од различни факултети при Универзитетот „Св Кирил и Методиј“. Студентите беа анкетирани врз основа на прашалник составен од 22 прашања. Прашалникот се состоеше од прашања кои се однесуваа на ставовите на испитаниците поврзани со оралното здравје, како и на нивните орално-хигиенски навики. Пред пополнување на прашалникот, студентите беа информирани за важноста од нивното учество во ова истражување и беа замолени за давање релевантни одговори на поставените прашања. Податоците добиени од анкетата беа анализирани и соодветно статистички обработени.

Резултати: Повеќе од половина од испитаниците како причина за посета на стоматолог ја наведуваат забоболката. 66% имаат често крвање од гингивата, а само 27% бараат помош од стоматолог. Информацијата за оралното здравје е многу мала и 45% од испитаниците сметаат дека таа треба да биде вклучена во наставниот процес.

Заклучок: Поради свесноста за проблемите поврзани со оралното здравје, како и познавањето на основните превентивни мерки, стоматолозите треба позитивно да делуваат во општеството преку едукативни центри за унапредување на оралното здравје во целост.

Клучни зборови: орално-хигиенски навики, студентска популација, орално здравје, превентивни мерки

STUDENT ATTITUDES ABOUT ORAL HEALTH AND ORAL HYGIENE HABITS

Author: Simona Siljanovska

Co-author: Angela Donevska

Mentor: Assistant research professor Sonja Mindova

Department of oral diseases and periodontology

Introduction: The attitudes and habits that are acquired during primary and secondary socialization can have a significant impact on oral health. That is why we have set the goal of our work: to determine the knowledge and attitudes about oral health and oral hygiene habits among the student population.

Material and method: For the realization of this research, a total of 106 students from different faculties of the University "St. Cyril and Methodius" were surveyed. The students were questioned on the basis of a questionnaire composed of 22 questions. The questionnaire consisted of questions concerning the attitudes of the examinees related to oral health, as well as their oral hygiene habits. Before completing the questionnaire, the students were informed about the importance of their participation in this research and were asked to give relevant answers to the questions asked. The data obtained from the survey were analyzed and properly processed.

Results: More than half of the examinees the reason for the dentist's visit is toothache. 66% have frequent bleeding from gingiva and only 27% seek dentist assistance. Information on oral health is very small and 45% of the respondents think that it should be included in the teaching process.

Conclusion: Due to the awareness of problems related to oral health, as well as the knowledge of the basic preventive measures, dentists should positively act in the society through educational centers for the promotion of oral health in their entirety.

Key words: oral hygiene habits, student population, oral health, preventive measures

СОЗНАНИЈА И НАВИКИ АСОЦИРАНИ СО ОРАЛНОТО ЗДРАВЈЕ КАЈ СРЕДНОШКОЛСКАТА ПОПУЛАЦИЈА

Автор: Ана Ангеловска,
Коавтор: Ана Марија Петровски
Ментор: Науч. сор. Емилија Стефановска
Коментор: Науч. сор. Стевица Ристоска
Катедра за болести на устата и пародонтомот

Вовед: Сознанијата и информираноста за оралното здравје претставуваат есенцијален услов за здравствено-поврзаните навики и неговото подобрување. Навиките за одржување на оралната хигиена стекнати на рана возраст се предуслов за добро орално здравје.

Цел: Студијата ја испланиравме за проценка на сознанијата и навиките асоцирани со оралното здравје кај средношколска популација од I-IV година, од СУГС „Ј.Б.Тито“, од Скопје. После добиената согласност, спроведовме анкетен прашалник кај 320 ученика од обата пола, во врска со орално-хигиенските навики и информираноста за гингивалната и пародонталната болест.

Резултати: Околу 55% од испитаниците се изјаснија дека забите ги четкаат два пати дневно, а 45% од нив користат средно-тврда четка за заби. Доколку забележат крварење од гингивите само 30% од учениците би побарале совет од стоматолог. Приближно 40% како дополнително средство за орална хигиена користат водички за испирање, а само 7% користат интердентална четка. Повеќе од половина од испитаниците сметаат дека пародонталната болест предизвикува непријатен мирис од усната празнина, а само 25% дека е болест која доведува до расклатување и испаѓање на забите.

Заклучок: Ефикасноста од орално-здравствената едукација може да се зголеми само ако здравствените програми се имплементираат на целна група. Учениците од средно образование се најсоодветна возрастна група за прием на први организирани интервенции кои би довеле до вистински знаења и позитивен став кон оралното здравје, а кој е од суштинско значење за промена на орално-здравственото однесување.

Клучни зборови: орално здравје, орално-хигиенски навики, анкетен прашалник

KNOWLEDGE AND PRACTICES ASSOCIATED WITH ORAL HEALTH AT HIGH SCHOOL POPULATION

Author: Ana Angelovska,
Co-author: Ana Marija Petrovski
Mentor: Assistant research professor Emilija Stefanovska
Comentor: Assistant research professor Stevica Ristoska
Department of oral diseases and periodontology

Introduction: Knowledge and information for oral health is an essential condition for health-related habits and its improvement. The maintenance of oral hygiene at an early age is a prerequisite for good oral health.

Objective: We planned the study for the assessment of the knowledge and practices associated with oral health in the high school population from the 1st to the 4th year, from the high school "J. B. Tito" from Skopje. After obtaining the consent, we conducted a questionnaire with 320 students, from both sexes, in relation to oral hygiene habits and information for gingival and periodontal disease.

Results: About 55% of participant state that they brush teeth two times a day, and 45% of them use a medium-hard toothbrush. If they notice a gingival bleeding, only 30% of students would seek advice from a dentist. Approximately 40% as an additional oral hygiene agent use rinse water, and only 7% use an interdental brush. More than half of the respondents consider that the periodontal disease causes an unpleasant smell from the oral cavity, and only 25% of it is a disease that leads to disassembling and disappearance of teeth.

Conclusion: The effectiveness of oral health education can only increase if healthcare programs are implemented on the target group. Pupils from secondary education are the most stable age group for receiving the first organized interventions that would lead to true meaning and a positive attitude towards oral health, which is essential for changing the oral health attitudes.

Key words: oral health, oral hygiene habits, questionnaire





Студентски Парламент на Стоматолошки факултет
ул. Мајка Тереза, 43, 1000 Скопје Р. Македонија
Тел/факс: +389 2 3115 647